

İCRA HUKUKUNDA AŞKIN HACİZ

Nilüfer BORAN GÜNEYSU*

ÖZET

Haczin konusunu, borçlunun haczedilebilir tüm mal ve hakları oluşturmaktadır; ancak bu ifade borçlunun tüm malvarlığının haczedilebileceği anlamına gelmemektedir. Haczin sınırını alacak, faiz ve masraflar oluşturmaktadır. Alacak miktarını aşan haciz, aşkın haciz veya taşkın haciz kavramlarıyla ifade edilmektedir. Aşkın haciz; kavram, tanım ve şartları bakımından İcra ve İflâs Kanunu'nda yer almamakta; ancak uygulamada sıklıkla karşılaşılmaktadır. Aşkın haciz, öncelikle mülkiyet hakkı olmak üzere, birçok anayasal hak ve ilkeye aykırı olduğu gibi icra hukukunun amacına da aykırıdır. Aşkın haczin söz konusu olduğu durumlarda haciz işlemi yoklukla batıl değildir. İlgililer, aşkın hacze karşı şikâyet, maddî veya manevî tazminat yoluna başvurabilirler.

Anahtar Kelimeler: *Aşkın Haciz, Taşkın Haciz, Şikâyet, Maddî Tazminat, Manevî Tazminat.*

EXCESSIVE ATTACHMENT

ABSTRACT

All of the rights and the whole of the property belonging to a debtor can be the object of an attachment and garnishment process. This does not, however, necessarily mean that all these assets have to be attached and sold. There is a pecuniary limit to this process, which should be the total sum of the original debt, interest and the legal costs. If the value of the confiscated assets exceed this total sum, an excessive attachment and garnishment (Überpfändung) has occurred. This term lacks a legal definition but is frequently observed in the legal practice. An excessive attachment is a violation of many constitutional rights and principles. It is however a rectifiable mistake. Against this, aggrieved parties may seek to raise a complaint or to file a suit to claim material and personal damages.

Keywords: *Attachment and Garnishment, Excessive Attachment, Complaint, Pecuniary damages, Non-pecuniary damages*

---

* Yrd. Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk, Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukuku Ana Bilim Dalı, nboran@anadolu.edu.tr.

Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih : 12.12.2016

Yayınlanmasının Uygun Görüldüğü Tarih: 06.01.2017

GİRİŞ

Haciz, alacaklının alacağını tahsil etmesi için borçlunun malvarlığına hukuken el konulmasını ifade etmektedir. Haczin konusu, borçlunun haczedilebilir tüm mal ve haklarıdır, haczin üst sınırını ise, asıl alacak, faiz ve masraflar oluşturmaktadır. İcra ve İflâs Kanunu'nun 85. maddesi gereğince alacaklının alacağından fazla mal ve hakkın haczi caiz değildir. Alacak miktarını aşan haciz, kavram, tanım ve şartları bakımından, İcra ve İflâs Kanunu'nda düzenlenmemektedir. Ancak uygulama ve öğretide alacak miktarını aşan haciz, aşkın haciz veya taşkın haciz kavramlarıyla ifade edilmektedir.

Aşkın haciz, Anayasal olarak korunan hukuk devleti, insan onuru, mülkiyet hakkı ve ölçülülük ilkeleri ile çelişmektedir. Yine aşkın haciz, icra hukukuna özgü kanunilik, cibrî icra tedbirlerinin sınırlı ve belirli olması ve menfaat dengesine de aykırıdır. Aşkın haczin söz konusu olduğu durumlarda haciz işlemi geçerlidir, ilgili haciz yoklukla batıl değildir. Aşkın haczin varlığı halinde, bu hacze karşı ilgililerin şikâyet hakkı (İİK m. 16) bulunmaktadır.

Bu çalışmada; aşkın haciz kavramı ve aşkın haczin şartları, ilgili kavramın icra hukukunun amacı, anayasal ilkeler ve icra hukuku ilkeleri ile ilişkisi incelenecektir. Aşkın hacze karşı koyma imkânı olarak şikâyet açıklanacaktır. Aşkın hacze karşı şikâyet sebebi, süresi, başvurabilecek kişiler, yargılama usulü ve şikâyet sonunda verilecek karar incelenmeye çalışılacaktır. Son başlık altında ise, aşkın hacze karşı devletin maddî ve manevî tazminat sorumluluğu değerlendirilecektir.

I.AŞKIN HACİZ KAVRAMI

İlâmsız takip kesinleşmesine rağmen borçlu borcunu ödemez veya ilâmlı takipte icranın geri bırakılması için öngörülen sürenin geçmesinden sonra takip konusu borç ödenmezse “haciz” aşamasına geçilir. Haciz, “para alacaklarının ödenmesini sağlamak için borçluya ait mal ve haklara icra dairesi tarafından hukuken el konulması” şeklinde tanımlanmaktadır¹. İcra dairesi tarafından haczedilen mallar, yine icra dairesi tarafından satılarak paraya çevrilecek ve alacaklıya alacağı ödenecektir. İcra hukukunda haczedilen malların alacağın karşılığı olarak, alacaklıya devri söz konusu değildir.

Haczin konusunu borçlunun haczedilebilir tüm mal ve hakları oluşturmaktadır; ancak bu ifade, borçlunun tüm malvarlığının²

¹ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, s. 196. Haciz kavramına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Akil, s. 43-45; Topuz, s. 46-47.

² “...Davalı vekilinin taşkın haciz kararı uygulandığı, tek araç üzerine konulmasının

haczedilebileceği anlamına gelmemelidir; haczin üst sınırını, asıl alacak, faiz ve masraflar belirlemektedir. Haciz aşamasında icra müdürü, haczedilecek mallara karar verir, haczine karar verilen malların kıymetini takdir eder veya bilirkişiye takdir ettirir (İİK m. 87). Haczedilen mallar ve kıymetleri, haciz tutanağına yazılır (İİK m. 102). Böylece kıymet takdiri ile alacak, faiz ve masraflara yetecek miktarda malın haczedilmesi sağlanmakta ve gereksiz yere haciz önlenmektedir.

İcra ve İflâs Kanunu'nun 85. maddesi gereğince alacaklının alacağından fazla mal ve hakkın haczi caiz değildir. Alacak miktarını aşan haciz, kavram, tanım ve şartları bakımından İcra ve İflâs Kanunu'nda yer almamaktadır. Yine bu kavram, öğretilerde de³ pek tartışılmamakla birlikte, Yargıtay kararlarında “aşkın haciz”⁴ veya “taşkın haciz”⁵ olarak yer almaktadır.

Aşkın kavramı, Büyük Türkçe Sözlük’de “belli bir süreyi aşmış, ötesine geçmiş”, “benzerlerinden üstün” veya “çok, fazla” olarak; taşkın kavramı ise, “taşmış bir durumda olan”, “su baskını, seylap, feyezan” veya “aşırı” şeklinde tanımlanmaktadır⁶. Taşkın ifadesi, su baskını, seylap veya feyezan kavramlarına daha yakın olduğu dikkate alınarak, çalışmada “aşkın haciz” kavramının kullanılması tercih edilmiştir.

Öğretilerde *Aslan*, aşkın hacze ilişkin açıklamalar yapmakla birlikte, nitelendirme yapmaktan kaçınmaktadır⁷. Yargıtay ise, “hacizlerin borç miktarına karşılama yeterli olması halinde haciz ve muhafaza işlemlerinin aşkın hacze”⁸ konu olacağını belirterek aşkın haciz kavramını açıklamaya çalışmaktadır. İlgili açıklamalardan sonra aşkın haciz “haczin, şartlar uygun olmasına rağmen, alacak, faiz ve masraflardan oluşan borç miktarından fazla olarak yapılması” olarak tanımlanabilir.

yeterli olduğu gerekçe ile tüm malvarlığı üzerindeki haczin kaldırılması itirazı üzerine dosya üzerinde yapılan incelemede itirazın reddine karar verilmiştir...” 9. HD, 2.6.2014, 14077/17638(<http://www.kazanci.com/> 30.03.2016).

³ *Aslan*, Tertip, s. 283-284.

⁴ 8. HD, 5.11.2015, 8612/19671; 12. HD, 2.10.2014, 17560/23125; 8. HD, 8.1.2014, E. 2013/15150, K. 2014/1243 (<http://www.kazanci.com/> 29.03.2016).

⁵ 12. HD, 2.6.2014, 13599/15765; 4. HD, 17.3.2014, E. 2013/4276, K. 2014/4436; 8. HD, 6.2.2014, E. 2013/13718, K. 2014/1760 (<http://www.kazanci.com/> 29.03.2016).

⁶ <http://www.tdk.gov.tr/> 29.03.2016.

⁷ *Aslan*, Tertip, s. 283-284.

⁸ 12. HD, 25.6.2015, 7585/17846 (<http://www.kazanci.com/> 8.3.2016).

Alacak ve faiz, alacaklı tarafından takip talebinde belirlenmektedir. Alacak miktarı, takip talebinin zorunlu unsurlarından biridir (İİK m. 58/II); alacaklı, para alacağının Türk parası ile tutarını takip talebinde göstermelidir. Takibe konu olan alacak faizli ise, faiz oranı ve faizin işlemeye başladığı gün de takip talebinde yer almalıdır⁹. Takip talebinde alacağın miktarını alacaklı belirlemektedir; borçlunun itirazda bulunmaması halinde, hacze konu alacak miktarı, alacaklının talebine göre belirlenmektedir. Ancak borçlunun itirazda, özellikle kısmî itirazda (İİK m. 62/IV) bulunması halinde, alacak miktarı itirazın kaldırılması (İİK m. 68) veya itirazın iptali davası (İİK m. 67) sonunda mahkeme kararı ile tespit edilmektedir. Bu noktada, alacağın miktarının tespitinde icra müdürünün bir takdir hakkı bulunmamaktadır.

İcra takibinin başlamasından sonlanmasına kadar çeşitli masraflar yapılmaktadır¹⁰. Bu masraflar, icra harç ve giderleri olarak adlandırılmaktadır. İcra harcı, devletin icra hukuku faaliyeti karşılığı aldığı parayı ifade etmektedir. İcra ve İflâs Kanunu'nun 15. maddesinin birinci fıkrasına göre, icra-ıflâs harçları, 492 sayılı Harçlar Kanunu'na göre belirlenmektedir. Harçlar Kanunu'na bağlı bir sayılı tarifenin B bölümünde, icra-ıflâs işlerinden alınacak harçlar ayrıntılı¹¹ olarak düzenlenmiştir¹². İcra giderleri ise, icra takibinin tam ve doğru şekilde yürütülmesi için harcanan paraları ifade etmektedir. Hacizli malın muhafazasına ilişkin giderler, satış ve posta giderleri veya bilirkişi ücreti icra giderlerine örnek gösterilmektedir¹³. Masraf kavramı ile ifade edilmek istenenin icra masraflarına yönelik olduğu, kural olarak yargılamaya ilişkin tüm masrafların bu kapsamda olmadığı ifade edilmektedir¹⁴. İcra müdürü, mevcut ve müstakbel masrafları dikkate alarak, masraflar kalemini tespit edecektir.

⁹ Arslan/Yılmaz/Taşpınar-Ayvaz, s. 137-138; Kuru, El Kitabı, s. 198-199; Postacıoğlu/Altay, s. 160-167, Kn. 131-132; Yıldırım/Deren-Yıldırım, s. 67. Takip talebinde faize ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Kuru, El Kitabı, s. 199-202.

¹⁰ İsviçre hukukunda masraflar, İsviçre İcra ve İflâs Kanunu'nun 68. maddesine göre belirlenmektedir. Bu masraflar kapsamına borç ikrarı veya taraf tazminatları gibi masraflar bu kapsamda değerlendirilmemektedir (Stahelin/Bauer/Stahelin, s. 1005, Rn. 22).

¹¹ İcra-ıflâs hukukunda harçlara ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Kuru, El Kitabı, s. 118-121; Postacıoğlu/Altay, s. 91 vd., Kn. 83 vd.

¹² Arslan/Yılmaz/Taşpınar-Ayvaz, s. 84-86; Kuru, El Kitabı, s. 118; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özkes, s. 111-112; Postacıoğlu/Altay, s. 90-91, Kn. 82; Yıldırım/Deren-Yıldırım, s. 60-61.

¹³ Arslan/Yılmaz/Taşpınar-Ayvaz, s. 86; Kuru, El Kitabı, s. 121; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özkes, s.112; Postacıoğlu/Altay, s. 90, Kn. 82; Yıldırım/Deren-Yıldırım, s. 59.

¹⁴ Kostkiewicz, Kommentar, s. 262, Rn. 20; Stahelin/Bauer/Stahelin, s. 1005, Rn. 23.

Haciz denince öncelikle kesin haciz kavramı akla gelmektedir; ancak kesin haczin dışında tamamlama haczi (İİK m.), ilave haciz (İİK m. 100/II), geçici haciz (İİK m. 139) ve ihtiyatî haciz (İİK m. 257-268) de bulunmaktadır. İcra ve İflâs Kanunu'nun 85. maddesi sadece kesin hacze yönelik bir hüküm değildir. Haciz üst başlığını taşıyan üçüncü bölüm, haczi caiz olmayan mallar, taşınır veya taşınmaz haczi gibi genel düzenlemeleri içermektedir. Yargıtay da, 2015 yılındaki kararında ihtiyatî hacizde de aşkın haczin söz konusu olabileceğini belirtmiştir¹⁵. İhtiyatî hacizde kesin hacizden farklı olarak alacak miktarı her durumda mahkeme kararı ile belirlenmektedir. Yargıtay'ın¹⁶ da isabetli olarak belirttiği üzere, ihtiyatî haciz kararında belirlenen borç miktarını aşar şekilde haciz yapılması halinde aşkın haciz söz konusu olacaktır. Öğretide, ihtiyatî haczin de ancak borç, faiz ve masraflarla sınırlı olarak uygulanacağı ifade edilmektedir¹⁷. İsviçre¹⁸ hukukunda da ihtiyatî haciz işleminde de aşkın haciz yasağının geçerli olduğu belirtilmektedir. Alman hukukunda ise¹⁹, aşkın haciz yasağı kural olarak, tüm haciz türlerinde geçerli olduğuna işaret edilmektedir.

¹⁵ "...Borçlu vekili, ihtiyatî hacze hükmedilen ve mahkemece de itirazın iptaline karar verilen alacağın 189.223,00 Euro olduğunu, İcra Müdürlüğü'nce, 28.01.2014 tarihli kararla İİK'nun 40. madde uygulanarak takibin durdurulmasına karar verilerek ayrıca çoktan kesin hacze dönüşen ihtiyatî hacizlerin devamı ile çeşitli ihtiyatî haciz uygulamaları yapıldığını, bu sebeplerle ayrıca davalar ikame ettiklerini, ancak artan Euro kuruna bağlı olarak hacizler yapıldığını, dosyaya 45.000,00 TL para girdiğini, artan Euro kuruna bağlı olarak da her ay 15.000,00 TL kadar girmeye devam ettiğini, ihtiyatî haciz meblağının 189.223 Euro olmakla bunun TL karşılığının 577.905,96 TL tutarında olduğunu buna göre sürdürülebilecek ihtiyatî haciz meblağının dosyaya giren ödemeler dikkate alındığında en fazla 533.000,00 TL olduğunu, yapılan hacizlerin ise bu alacağı fazlası ile karşıladığını, buna rağmen icra müdürlüğünün alacaklı yanın 04.03.2014 günü yaptığı talebi kabul ederek haciz uygulamalarını sürdürdüğü ve borçlu şirketin banka hesabına haciz konduğunu, durumun 700 milyar TL'sini aşan hatalı borç hesabından kaynaklandığını belirterek hatalı borç hesabının düzeltilmesine ve buna bağlı ihtiyatî hacizlerin sürdürülmesi sureti ile aşkın hacizler yapılmasına yönelik karar ve işlemin iptali istemi ile icra mahkemesine başvurduğu, mahkemece; şikayetin kısmen kabulüyle şikayete konu hesabın 773.937,82 TL olarak düzeltilmesine karar verildiği anlaşılmaktadır..." 12. HD, 4.6.2015, 4810/15426 (<http://www.kazanci.com/> 8.3.2016).

¹⁶ "...her ne kadar takip kesinleşmemiş ise de; geçerli bir ihtiyatî haciz kararının bulunması karşısında 05.04.2010 tarihinde yapılan haciz ve muhafaza işleminde usul ve yasaya aykırılık bulunmamaktadır. Ancak, ihtiyatî haciz kararında belirlenen borç miktarını aşar şekilde haciz yapılması halinde borçlu bu hususu şikayet konusu yapabilir. Nitekim borçlu şikayet dilekçesinde aşkın haciz yapıldığını da ileri sürmüştür. O halde, mahkemece, haciz ve muhafaza işleminin kaldırılmasına ilişkin şikayetin reddi ile aşkın haciz yönünden inceleme yapılarak oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile istemin kabulü yönünde hüküm tesisi isabetsizdir..." 12. HD, 7.7.2011, E. 2010/32724, K. 2011/15605 (<http://www.kazanci.com/> 27.06.2016).

¹⁷ Özekes, İhtiyatî Haciz, s. 278.

¹⁸ Staehelin/Bauer/Staehelin, s. 1006, Rn. 24.

¹⁹ Gottwald/Mock, s. 1.

Aşkın haciz, ilâmsız icrada konusu para alacağı olan takipler için söz konusudur. Kira süresinin sona ermesi nedeniyle taşınmazın tahliyesi ve rehnin paraya çevrilmesi yoluyla ilâmsız takipte haciz aşaması ve aşkın hacizden bahsedilemez. Ancak aşkın haciz, sadece ilâmsız icraya özgü bir aşama değildir. İlâmlı icranın bazı türlerinde de şartların varlığı halinde haciz aşaması bulunmaktadır. Yargıtay, özellikle ilâmlı icranın durdurulması için yatırılan teminatın, yatırıldığı tarih itibari ile icra takip dosyası alacağını tüm fer'ileri ile birlikte karşılaması halinde, hacizlerin aşkın haciz haline geleceğini belirtmektedir²⁰. Bu nedenle aşkın haciz ve aşkın haciz yasağı kural olarak, konusu para alacağı olan ilâmsız ve ilâmlı takipte söz konusu olabilecektir²¹.

²⁰ "...İİK.'nun 85/1.maddesi uyarınca; borçlunun mal ve haklarından, alacaklının ana para, faiz ve masraflar dahil tüm alacağına yetecek miktarı haczolunur. Aynı maddenin son fıkrası uyarınca ise, icra memurunun **haciz** koyarken alacaklı ve borçlunun menfaatlerini gözetmesi gerekir. Yargıtay'dan tehiri icra kararı almak üzere icra müdürlüğü tarafından mehil verilebilmesi için ibraz edilen teminat mektubu veya yatırılan nakdi teminat, ödeme yerine geçmez ise de, borçlu tarafından yatırılan teminatın, yatırıldığı tarih itibari ile icra takip dosyası alacağını tüm fer'ileri ile birlikte karşılaması halinde, mevcut hacizlerin aşkın hale geleceği kuskusuz olduğu gibi, hacizlerin devam etmesi İİK.'nun 85/son maddesiyle de bağdaşmayacaktır. Şu hale göre; borçlu tarafından, dosya borcunun tamamı icra dairesine depo edilmiş olmakla, mahkemece, şikâyetin kabulüyle aşkın hale gelen hacizlerin kaldırılmasına karar verilmesi gerekirken, istemin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsiz olup, mahkeme kararının bu gerekçe ile bozulması gerekirken Dairemizce onandığı anlaşılmalı borçlunun karar düzeltme isteminin kabulü gerekmiştir..." 12. HD, 7.4.2016, 2783/10381; "...Yargıtay'dan tehiri icra kararı alabilmek üzere icra müdürlüğü tarafından mehil verilebilmesi için ibraz edilen teminat mektubu veya yatırılan nakdi teminat, ödeme yerine geçmez ise de, borçlu tarafından yatırılan teminatın, yatırıldığı tarih itibari ile icra takip dosyası alacağını tüm fer'ileri ile birlikte karşılaması halinde, mevcut hacizlerin aşkın hale geleceği kuşkusuz olduğu gibi, hacizlerin devam etmesi İİK.nun 85/son maddesiyle de bağdaşmayacaktır. Şu hale göre; borçlu tarafından, dosya borcunun tamamı (asıl alacak ve fer'ileri) icra dairesine depo edilmiş olmakla, mahkemece, aşkın hale gelen hacizlerin kaldırılmasına karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçe ile şikâyetin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir..." 12. HD, 25.2.2016, E. 2015/28096, K. 2016/5415; "...İİK.nun 85/1. maddesi uyarınca; borçlunun mal ve haklarından, alacaklının ana para, faiz ve masraflar dahil tüm alacağına yetecek miktarı haczolunur. Aynı maddenin son fıkrası uyarınca ise, icra memurunun haciz koyarken alacaklı ve borçlunun menfaatlerini gözetmesi gerekir. Yargıtay'dan tehiri icra kararı alabilmek üzere icra müdürlüğü tarafından mehil verilebilmesi için ibraz edilen teminat mektubu veya yatırılan nakdi teminat, ödeme yerine geçmez ise de, borçlu tarafından yatırılan teminatın, yatırıldığı tarih itibari ile icra takip dosyası alacağını tüm fer'ileri ile birlikte karşılaması halinde, mevcut hacizlerin aşkın hale geleceği kuşkusuz olduğu gibi, hacizlerin devam etmesi İİK.nun 85/son maddesiyle de bağdaşmayacaktır. Şu hale göre; borçlu tarafından, 16.4.2015 tarihli dosya hesabında tespit edilen 39.419,53 TL bakiye borç miktarını fazlası ile karşılar miktarda teminat mektubu icra dairesine sunulmak suretiyle dosya borcu depo edilmiş olmakla, icra müdürlüğünce aşkın hale gelen hacizlerin kaldırılması yerinde olduğundan, mahkemece şikâyetin reddi gerekirken yazılı gerekçe ile kabulü yönünde hüküm tesisi isabetsizdir..." 12. HD, 15/12/2015, 22257/31711 (<http://www.kazanci.com/> 27.06.2016).

²¹ "...Bursa 11. İcra Müdürlüğü'nün 2012/8561 Esas sayılı takip dosyasının incelenmesinde,

İsviçre İcra-İflâs Kanunu ve Alman Medeni Usul Kanunu'nda da aşkın haciz kavramı yer almamaktadır; ancak literatürde “die Überpfändung” veya “Verbot der Überpfändung”²² olarak kabul edilen bir kavramdır. Alman (ZPO 803) ve İsviçre (SchKG 97) hukukunda da haczin üst sınırını alacak, faiz ve masraflar oluşturmaktadır. Alacak miktarının üzerindeki haciz işlemi hukuka uygun değildir ve hukuk sistemlerince kabul edilmemektedir²³.

II. AŞKIN HACZİN İCRA HUKUKUN AMACI, TEMEL HAKLAR VE İCRA HUKUKU İLKELERİ İLE İLİŞKİSİ

A. İCRA HUKUKUN AMACI VE AŞKIN HACİZ

Hukuk devleti ve kendiliğinden hak alma yasağının bir gereği olarak, bireyin devlete karşı hakkın dağıtılmasını talep etme ve yargı hakkı bulunmaktadır. Bu nedenle devlet, kendisine yöneltilen bu talebi yerine getirmekten ve hak dağıtımından kaçınamayacaktır. Devletin hak dağıtımını üzerine alması nedeniyle, hakkın ihlâl edildiği veya ihlâl edilme ihtimalinin bulunduğu iddia edenler, devletin bu konuda yetkili kıldığı mercilerden yardım talep edeceklerdir. Devletin ise, dava veya takip veyahut başka yollarla kendisine yöneltilen talepleri karşılaması, tarafsız mahkemeler önünde yargılama yaparak bir karar vermesi ve bu kararı da uygulaması gerekir²⁴.

İcraya yönelik düzenlemelerin, kanunî, şekle bağlı, belirli ve sınırlı olması, hukuk devleti olmanın bir gereğidir. Devlet, cebrî icra uygulamalarında

---

borçlular vekilince dayanak ilamın her iki borçlu yönünden icranın geri bırakılması talepli olarak temyiz edildiğinden bahisle borçlulardan C. Çalışkan'ın taşınmaz teminat gösterilerek, mehil belgesi talebinde bulunulduğu, İcra Müdürlüğü'nce 5.10.2012 tarihinde borçlu C. Çalışkan yönünden mehil belgesinin verildiği, bu belgenin usulüne uygun olarak borçlular vekiline 8.10.2012 tarihinde tebliğ edildiği, borçlu vekilinin Mürsel Karaca yönünden mehil belgesine karşı herhangi bir itiraz ya da şikayette bulunmadığı, bu mehil belgesine göre Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nce borçlu C. Çalışkan hakkında 22.10.2012 tarihli İcrayı Geri Bırakma Kararının verildiği anlaşılmaktadır. Bu durumda hakkında icranın geri bırakılması kararı bulunmayan şikayetçi-borçlu Mürsel Karaca yönünden takibe devam edilerek, 26.6.2013 tarihinde bankalara haciz müzekkeresi yazılmasında usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamaktadır. O halde, Mahkemece, borçlu vekilinin icranın geri bırakılması kararına rağmen takibe devam edilmesi yönündeki şikayetinin reddiyle taşkın haciz iddiasına yönelik diğer şikayetinin incelenerek sonuca gidilmesi gerekirken, yazılı gerekçelerle 26.6.2013 tarihli memur işleminin iptaline karar verilmesi doğru değildir...” 8. HD, 30.9.2013, 17600/13803(<http://www.kazanci.com/> 13.06.2016).

²² Kostkiewicz, s. 205, Rn. 748.

²³ Lücke, s. 553, Rn. 608; Musielak, s. 380, Rn. 638; Paulus, s. 259, Rn. 556; Staehelin/Bauer/Staehelin, s. 1005, Rn. 21-22.

²⁴ Aslan, Tertip, s. 272; Arslan/Yılmaz/Taşpınar-Ayvaz, s. 35-36; Çiftçi, Menfaat Dengesi, s. 81-84; Kuru, El Kitabı, s. 47-49; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, s. 41; Özekes, s. 125-126; Yılmaz, s. 494.

hukuka uygun işlem yapmak zorundadır. Kişilere ihkak-ı hakkı yasaklayan devletin, hakkın elde edilmesinde de hukuka uygun davranması gerekmektedir. İhkak-ı hak yasağının en önemli gerekçesi, kişilerin haklarını yerine getirirken ölçüsüz davranmaları ve toplumsal barışın bozulmasıdır. Devlet, cebrî icra sırasında alacaklı, borçlu ve üçüncü kişilerin hak ve menfaatlerini dikkate almalıdır. Cebrî icra organlarının da hakların yerine getirilmesinde ölçüsüz hareketlerden kaçınmaları ve belirli ilkelere dikkat etmeleri gerekir²⁵. Aşkın hacizde, devlet sahip olmadığı bir yetkiyle alacaktan fazla miktarda haciz işlemi gerçekleştirmektedir. Bu anlamda aşkın haciz, icra hukukunun amacıyla uyuşmamaktadır. *Aslan* da, borçlunun borçlarına yetecek miktardan fazla malın haczedilmesinin cebrî icranın amacı ile bağdaşmayacağını açıkça belirtmektedir²⁶.

Haczin amacı, “alacaklının talep etmesi halinde takip konusu alacağı karşılamaya yetecek miktar ve değerde borçlunun mal ve haklarına icra dairesi tarafından el konularak”²⁷ alacaklının tatmin edilmesidir. Alacağı aşan miktarda mal ve değere haciz konulması halinde, sadece icra hukukun değil haczin de amacı aşılmaktadır.

B. ANAYASAL TEMEL HAKLAR VE AŞKIN HACİZ

1982 Anayasası’nda temel hak ve ödevler²⁸ ikinci kısımda düzenlenmektedir, bu kısım ise dört bölümden oluşmaktadır. Bu düzenlemeler sırası ile genel hükümler, kişinin hak ve ödevleri, sosyal ve ekonomik hak ve ödevler ile son olarak siyasi hak ve ödevler şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Siyasî hak ve ödevlerin icra hukuku ile doğrudan bir bağlantısı bulunmamaktadır, sosyal hak ve ödevlerin ise, bir kısmının icra hukuku ile ilişkisi söz konusudur. Buna karşılık kişinin hak ve ödevleri başlıklı ikinci bölümün neredeyse tamamı icra hukuku ile bağlantılıdır²⁹.

İcra hukukunda gözetilecek temel hak ve ilkeler, insan onuru, hak arama özgürlüğü, adil yargılanma hakkı, hukukî dinlenilme hakkı, kişiliğin ve kişi özgürlüklerinin korunması, özel hayatın, konut dokunulmazlığının ve haberleşme özgürlüğünün korunması, ailenin korunması, mülkiyetin korunması, eşitlik ilkesi, ölçülülük ilkesi ve sosyal devlet ilkesi olarak

---

²⁵ *Aslan*, Tertip, s. 273-275; *Özekes*, s. 27.

²⁶ *Aslan*, Tertip, s. 280, dn. 53.

²⁷ *Aslan*, Tertip, s. 271 ve 284.

²⁸ Temel hakların türleri ve bunları icra hukuku ile ilişkisi için bkz. *Özekes*, s. 47-249.

²⁹ *Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes*, s. 54-55; *Özekes*, s. 47-48.

sıralanmaktadır³⁰. Bilindiği üzere cebrî icra hukuku, devletin zor kullanma yetkisinin bulunduğu, kişilerin malvarlığı ve kişilik haklarına doğrudan müdahalenin söz konusu olduğu bir alandır. Kişiye bağlı, dokunulmaz, devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki (Ana. m. 12) temel haklara, kanun koyucunun olduğu kadar icra ve yargı organlarının da dikkat etmesi gerekmektedir³¹.

Aşkın haciz, insan onuru, hukuk devleti ve mülkiyet hakkını ihlal eden bir uygulamadır. *Özekes*, icra uygulamalarının “*cebrî icra işlemleri gerçekten ahlaka aykırı ise, açıkça ve haksız ve insafsızca uygulanmaktaysa, ölçüsüz bir uygulama varsa, cebrî icra tedbiri ile amaç arasında bir bağlantı kurulamıyorsa, keyfilik içeriyorsa*” insan onurunu zedelediğini ifade etmektedir³². Aşkın haciz, haksız ve ölçüsüz bir uygulama olması, amaç ile araç arasında bağlantıyı sağlayamaması ve keyfilik içermesi nedeniyle insan onuruna aykırıdır.

Aşkın haciz, hukuk devleti ilkesi ile de çelişmektedir. Cebrî icranın hukukî güven ortamında yerine getirilmesi gerekir; bunun için sadece hukukî düzenlemeler değil, uygulamanın da bu yönde olması gerekir. Doğrudan hak almayı yasaklayan devlet, hukuka uygun biçimde hakkın icrasını sağlamalıdır³³. Aşkın hacizde borçlu, alacaklının insafına terkedilmemekte; ancak devlet sahip olmadığı bir yetkiyle alacaktan fazla miktarda haciz işlemi gerçekleştirmektedir.

Mülkiyet hakkı, mutlak korumaya sahip anayasal ilkelere biridir (Ana. m. 35) ve sadece kamu yararı amacıyla sınırlanabilmektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine Ek 1 nolu protokolün 1. maddesinde de mülkiyet hakkının korunması düzenlenmiştir. Haciz işlemi, anayasal ilkelere biri olan mülkiyet hakkı ile doğrudan ilişkilidir. İcra hukuku, alacaklının alacağını tahsil etmeye çalışarak alacaklının mülkiyet hakkını, borçlunun malvarlığına yönelik haksız müdahalelerin önüne geçerek³⁴ borçlunun mülkiyet hakkını korumaktadır. Öğretide, aşkın haciz yasağının, borçlunun iktisadi karar verme

³⁰ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, s. 55; Özekes, s. 109 vd.; Yıldırım/Deren-Yıldırım, s. 5.

³¹ Çiftçi, Menfaat Dengesi, s. 78-81; Özekes, s. 21-22.

³² Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, s. 60; Çiftçi, Menfaat Dengesi, s. 97-101; Özekes, s. 115.

³³ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, s. 55; Özekes, s. 125-130.

³⁴ Gottwald/Mock, s. 1.

özgürlüğünü korumaya yönelik bir düzenleme de olduğu ifade edilmektedir³⁵. Mülkiyet hakkı gereğince borçlu, “takip konusu borcun dışında ve onun üzerinde malvarlığından” haksız şekilde mahrum bırakılmamalıdır³⁶. Aşkın haciz uygulamasının mülkiyet hakkını ihlal ettiği apaçık görülmektedir. *Özekes*, İcra ve İflâs Kanunu’nun 85. maddesini mülkiyet hakkı bakımından kilit bir hüküm olarak değerlendirmektedir. Yazar ilgili maddenin takibin amacı, menfaat dengesi ve ölçülülük ilkesi ile birlikte değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmektedir³⁷.

Ölçülülük³⁸, icra hukukunda gözetilecek ilkelerden biridir. Cebrî icra hukuku, borçlunun şahıs ve malvarlığı değerlerine müdahalenin zorunlu olduğu bir hukuk dalıdır. İcra hukukunda müdahalenin ölçüsünün ne olduğu önemli konulardan biridir. *Özekes*, “*cebrî icrada kullanılacak araçların vereceği zarar, elde edilecek yarardan daha fazla olmamalı, elde edilecek yarar, verilecek zararın üzerinde olmamalıdır*” ifadesiyle durumu özetlemektedir³⁹. İcra hukuku içinde alacaklının takip yapma hakkı bulunmaktadır; bu takip sonucunda alacaklının zarar görmesi kaçınılmazdır. Bu zarar, alacaklının hakkı ile sınırlı, öngörülen, kabul edilen ve hukukun kabul ettiği makul sınırlar içinde kalıyorsa, meşru kabul edilmektedir. İcra ve İflâs Kanunu’nun 85. maddesi, borçlunun sorumlu olacağı alacak kalemlerini belirlemiştir; alacak, faiz ve masraflar dışında borçlunun sorumluluğundan bahsedilemez. Borçlunun borcunu aşan miktarda malvarlığının haciz yani aşkın haciz, ölçülülük ilkesine aykırıdır⁴⁰. *Oğurlu*’ya göre de, aşkın haciz yasağı, oranlılık ve gereklilik unsuru bakımından ölçülülük ilkesi ile bağdaştırılabilir⁴¹.

Menfaat dengesi⁴², ölçülülük ilkesi ile bağlantılı ilkelerden biridir. Ölçülülük ilkesi ve menfaat dengesi, aynı şeyler olmamakla birlikte, birbiri ile bağlantılı kavramlardır. Ölçülülük ilkesi, menfaat dengesini göz ardı edemez ve menfaat dengesi kurulurken ölçülülükten yararlanılmalıdır⁴³. Cebrî icra

---

³⁵ *Gottwald/Mock*, s. 1.

³⁶ *Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes*, s. 63; *Çiftçi*, Menfaat Dengesi, s. 101-102; *Özekes*, s. 182.

³⁷ *Özekes*, s. 183.

³⁸ Haciz ve ölçülülük ilkesine ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. *Aslan*, Tertip, s. 275-280; *Sungurtekin-Özkan*, s. 177 vd.

³⁹ *Özekes*, s. 209.

⁴⁰ *Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes*, s. 58-60; *Özekes*, s. 211-212; *Yıldırım/Deren-Yıldırım*, s. 5.

⁴¹ *Oğurlu*, s. 27-28.

⁴² Menfaat dengesine ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. *Çiftçi*, Menfaat Dengesi, s. 3 vd.

⁴³ *Çiftçi*, Menfaat Dengesi, s. 310-311; *Özekes*, s. 207.

hukuku, alacaklının alacağını elde etmesini sağlarken, borçluyu da mağdur etmemelidir; cebrî icranın amacı, borçluyu cezalandırmak değil, alacaklıyı alacağına kavuşturmadır⁴⁴. Aşkın haciz, icra hukukunda menfaat dengesine aykırılık teşkil etmektedir. Yargıtay, “...İİK. nun 85. maddesi uyarınca, Borçlunun kendi yedinde veya 3. şahısta olan taşınır malları ile taşınmazlardan ve alacak ve haklardan alacaklının ana, faiz ve masraflar da dahil olmak üzere bütün alacaklarına yetecek miktarı haczolunur. İİK. nun 85/son fıkrasında da, haczi koyan memur borçlu ile alacaklının menfaatlerini mümkün olduğu kadar telif etmekle mükelleftir. Somut olayımızda, alacak tutarı, mahcuz araçların değeri, trafik kayıt ve tüm dosyadaki bilgiler nazara alındığında, yukarıda ki menfaatler dengesi borçlu zararına bozulmuştur...” ifadesiyle duruma vurgu yapmaktadır⁴⁵. Aşkın haciz yasağı, öncelikle borçluyu koruyan bir imkân olmakla birlikte, satış aşamasının sonucunu görebilmesi bakımından aslında alacaklıyı da korumaktadır⁴⁶. Aşkın haciz yasağı ile öncelikle borçlunun, daha uzun zaman diliminde ise alacaklının menfaatleri dikkate alınmaktadır.

C. İCRA HUKUKU İLKELERİ VE AŞKIN HACİZ

İcra hukuku ilkeleri, İcra ve İflâs Kanunu’nda düzenleme altına alınmamıştır. İcra hukuku, medenî yargılama hukukunun bir uzantısı niteliğindedir. Bu nedenle medenî usûl hukukunda geçerli olan ilkelerin bir kısmının icra hukukunda da geçerli olduğu kabul edilmektedir. İcra hukukunun niteliğine uygun düştüğü ölçüde medenî yargılama hukukundaki ilkeler icra hukukunda da uygulanabilecektir⁴⁷. Tasarruf, taraflarca getirilme, takibin icra organlarınca yürütülmesi, doğrudanlık, takip ekonomisi, alenilik, yazıllık-sözlülük ilkeleri, icra hukukunda da kural olarak, uygulanabilecek yargılama ilkeleridir; ancak bu ilkelerin yanında icra faaliyetinin kendine özgü ilkeleri de bulunmaktadır. Bu ilkeler kanunilik, para alacakları ile diğer hak ve alacakların ayrılması, paraya çevirme ilkesi, cebrî icra yollarının sınırlı ve belli olması, icra tedbirlerinin sınırlı belirli olması, şekle sıkı bağlılık ve alacak ile alacaklılar arasında öncelik olarak sıralanmaktadır⁴⁸.

⁴⁴ Aslan, Tertip, s. 281; Lüke, s. 553, Rn. 608.

⁴⁵ 12. HD, 28.6.2007, 10695/13337(<http://www.kazanci.com/> 13.06.2016). Benzer kararlar için bkz. Çiftçi, Menfaat Dengesi, s. 310, dn. 132-133.

⁴⁶ Kostkiewicz, s. 205, Rn. 748; Paulus, s. 259, Rn. 556.

⁴⁷ Çiftçi, Menfaat Dengesi, s. 113-114; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, s. 64; Özekes, İlkeler, s. 66-67; Umar, s. 32; Yıldırım/Deren-Yıldırım, s. 4.

⁴⁸ Çiftçi, Menfaat Dengesi, s. 113-130; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, s. 64 vd.

Borçlunun şahıs ve malvarlığına müdahalenin söz konusu olduğu icra hukuku, mutlak belirlilik ve kesinlik taşımaktadır. İcra faaliyeti, öngörülebilir ve sınırları önceden belirli olmalı, keyfi nitelik taşımamalıdır. Kanunilik ilkesi gereği, icra hukuku uygulama ve yorumlarının kanunun çizdiği sınırları aşmaması gerekir⁴⁹. İcra ve İflâs Kanunu'nun 85. maddesinin birinci fıkrasındaki “Alacaklının ana, faiz ve masraflar da dahil olmak üzere bütün alacaklarına yetecek miktarı haczedilir” düzenlemesi, haczin sınırını ve alacaklının belirlenebilir kriterlere göre tatminini öngörmektedir⁵⁰. Bu düzenleme, icra hukukunun belirlilik ve kesinlik ilkeleri ile uyumludur. Aşkın haciz, belirlilik ve kesinlik ilkelerine aykırıdır ve borçlunun icra memurunun insafına terk edilmesi sonucunu doğurmaktadır.

Cebrî icra tedbirlerinin sınırlı ve belirli olması, kanunilik ilkesi ve menfaat dengesi ile bağlantılıdır. Alacaklının yapacağı takipte, borçlu ve borçlunun malvarlığına müdahale sonucunu doğuran tedbirler kanunda belirtilenlerle sınırlıdır⁵¹. Aşkın haciz işlemi, borçlunun malvarlığına gereksiz bir müdahaledir ve haciz aşamasında yapılması gereken işlemlerin sınırı aşılmıştır.

Medenî yargılama hukukunda geçerli olan usûl ekonomisi ilkesi, icra hukukunda takip ekonomisi olarak yer almaktadır. Bu ilke, icra faaliyetinin en kısa sürede, basit ve ucuz şekilde sonuçlandırılması anlamına gelmektedir⁵². Aşkın haciz, takip ekonomisi ilkesine de aykırıdır. Zira aşkın haciz, borçlunun şikâyet yoluna başvurmasına (İİK m. 16), icra takibi uzamasına, alacaklının alacağına geç kavuşmasına ve gereksiz masraflar yapılmasına neden olmaktadır.

III. AŞKIN HACZİN ORTAYA ÇIKIŞI

Aşkın haczin varlığından söz edilebilmesi için öncelikle geçerli bir haciz söz konusu olmalıdır, geçerli bir haciz yoksa aşkın haciz de yoktur. Bu durum aslında usulsüz tebligat (Tebliğat Kanunu m. 32) ve geçersiz tebligat arasındaki ilişkiye benzemektedir⁵³. Bilindiği üzere tebligat hiç yapılmamışsa

⁴⁹ Çiftçi, Menfaat Dengesi, s. 125; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özkes, s. 74-75; Özkes, İlkeler, s. 89-93.

⁵⁰ Staehelin/Bauer/Staehelin, s. 1005, Rn. 21.

⁵¹ Çiftçi, Menfaat Dengesi, s. 129-130; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özkes, s. 70-71; Özkes, İlkeler, s. 99-101.

⁵² Çiftçi, Menfaat Dengesi, s. 120-122; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özkes, s. 68; Özkes, İlkeler, s. 82-85.

⁵³ “...Borçlu vekili Av. İ. Ş.’a veya başka bir vekile satış ilanının tebliğe çıkarılmadığı

usulsüz tebligat değil, geçersiz tebligat söz konusu olacaktır. Usulsüz tebligatta, tebligat mevcut ancak usulüne uygun değildir. Tebligatın yapılmaması halinde ise, tebligat olarak nitelendirilecek hukukî işlem bulunmamaktadır⁵⁴. Kanunun aradığı şartları taşımayan haciz işlemi geçersizdir. Bu noktada değerlendirilecek husus, haczin geçerli olup olmadığıdır; haciz işlemi geçersiz ise, aşkın haciz iddiası da bir anlam ifade etmemektedir.

İcra ve İflâs Kanunu'nda icra takip işlemlerinin şekline ve şekle aykırılığa ilişkin genel bir düzenleme bulunmamaktadır. İcra takip işlemlerinin şekli için, her işlemi ayrı ayrı değerlendirmek gerekir. Haczin yapılması sırasında, icra müdürünün yetkilerine ilişkin kanunda çeşitli hükümler bulunmaktadır (İİK m. 80/III, 87). İcra memuru haciz sırasında bu kurallara uymaz veya takdir hakkını yanlış kullanırsa, ilgililer şikâyet yoluna başvurabilir. İcra takip işlemi niteliğinde olan haczin kanunun aradığı şartlara uygun olarak yapılmaması halinde haciz yok hükmündedir⁵⁵. Aşkın haczin ortaya çıkabilmesi için; yetki, süre, kişi, konu, miktar ve ölçülülük şartlarının bulunduğu ifade edilebilir⁵⁶.

Hacizde yetkili icra dairesi, icra takibinin yapıldığı yer icra dairesidir. Takibin yapıldığı yer icra dairesi, ancak kendi yetki çevresinde bulunan malların haczi için yetkilidir. Haczolunacak mallar başka yerde ise, takibin yapıldığı icra dairesi, haczedilecek malın bulunduğu yerin icra dairesini istinabe eder. Bu halde hacizle ilgili şikâyetler istinabe olunan icra dairesinin tabi bulunduğu icra mahkemesince çözümlenir⁵⁷. Dolayısıyla aşkın haciz istinabe olunan icra dairesi tarafından yapılmışsa, haczin aşkın olduğuna

anlaşılmaktadır. 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 32.maddesi gereğince tebliğ, usulüne aykırı yapılmış olsa bile muhatabı tebliğe muttali olmuş ise muteber sayılır. Muhatabın beyan ettiği tarih, tebliğ tarihi olarak kabul edilir. Bu maddenin uygulanabilmesi için muhataba usulsüz de olsa yapılmış bir tebligat olmalıdır. Her hangi bir tebligat yapılmamış veya tebligat çıkarılmasına rağmen tebliğ edilemeden iade edilmiş ise anılan madde hükmü uygulanmaz. Her ne kadar Bursa 6.İcra Mahkemesinin 2004/631 esas sayılı dosyası ile borçlu vekili 24.11.2004 tarihinde satışın durdurulmasını istemiş ve yine satış sırasında hazır bulunmuş ise de, satış ilanı borçlu vekiline tebliğe çıkarılmadığından ve usulsüzde olsa her hangi bir tebliğ işlemi bulunmadığından 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 32.maddesinin uygulanma imkanı bulunmamaktadır. Dolayısıyla şikâyetçi borçlunun ihale tarihinden önce satışı öğrenmiş olması, İİK'nun 127.maddesinde öngörülen satış ilanı tebliği koşulunun gerçekleştiği sonucunu doğurmaz..." HGK, 6.7.2011, 12-108/505, (<http://www.kazanci.com/5.10.2016>).

⁵⁴ **Deliduman**, s. 88-89; **Muşul**, s. 159-163; **Pekcantez/Atalay/Özekes**, s. 290; **Yılmaz/Çağlar**, s. 838-840.

⁵⁵ İcra takip işlemlerinde şekle ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Boran-Güneysu**, İcra, s. 51-52

⁵⁶ Geçerli bir haczin şartları bakımından bkz. **Topuz**, s. 48-50.

⁵⁷ **Arslan/Yılmaz/Taşpınar-Ayvaz**, s. 234-235; **Kuru**, El Kitabı, s. 416-419; **Yıldırım/Deren-Yıldırım**, s. 134-135.

dair şikâyet, haczi yapan icra dairesinin bağlı bulunduğu icra mahkemesi tarafından incelenir. Resmî sicile kayıtlı malların haczi, takibin yapıldığı icra dairesince, kaydına işletilmek suretiyle doğrudan da yapılabilir (İİK m. 79/II). Yetkisiz icra dairesi tarafından yapılan haciz işlemi, şikâyete konu edilebilir ve geçersizdir⁵⁸. İcra mahkemesi, yetkisiz icra dairesince yapılan haciz işlemi iptal edecektir. Yetkisiz icra dairesi tarafından yapılan aşkın haciz halinde, haciz işlemi geçersiz olacaktır, aşkın haciz iddiası da konusuz kalacaktır.

Bilindiği üzere ilâmsız icra takibi, takip talebi, ödeme emri, itiraz, itirazın kesinleşmesi, haciz, satış ve paraların ödenmesi aşamasından oluşmaktadır. Haczin talep edilebilmesi için, ödeme emrinin kesinleşmesi gerekir. Ödeme emri gönderilmeden, itiraz süresi beklenilmeden veya itiraz edilip takip durmasına rağmen yapılan haciz işlemi geçerli değildir⁵⁹. Yine ilâmlı takipte, icranın geri bırakılması için öngörülen süre beklenilmeden veya icranın geri bırakılması kararına rağmen haciz işlemi yapılmışsa, ilgili işlem süresiz şikâyete konu olacaktır. Söz konusu hacizde aynı zamanda aşkın haciz iddiası da söz konusu ise, haczin tamamen iptali ile aşkın haciz iddiası anlamsız hale gelecektir. Kanun koyucu, haciz isteme hakkını süreye bağlamıştır; buna göre haciz istemek hakkı, ödeme emrinin tebliği tarihinden itibaren bir sene geçmekle düşer (İİK m. 78/II). Alacaklı söz konusu süre içinde haciz talebinde bulunmaz veya haciz talebini geri alır ve bu bir yıllık sürede yenilemezse, takip dosyası işleminden kaldırılır (İİK m. 78/IV).

Haciz, bizzat icra müdürü tarafından yapılabileceği gibi, müdür yardımcısı veya kâtiplerden biri tarafından da yapılabilir (İİK m. 80/I). Bu durumda görevli olmayan bir kişi tarafından yapılan işlem, haciz niteliğinde değildir ve yok hükmündedir. Aşkın hacizde, devlet sahip olmadığı bir yetkiyle alacaktan fazla miktarda haciz işlemi gerçekleştirmektedir. Devletin, alacaklının alacağını tahsil etmek amacıyla borçlunun ev veya işyerindeki çeşitli eşyaları zorla alması halinde hacizden ve dolayısıyla aşkın hacizden bahsedilemez. Aşkın haciz yasağına uyulmaması halinde şikâyet, maddî veya

⁵⁸ "...yetkisiz İstanbul İcra Müdürlüğüne yapılan haciz işlemi geçersiz olduğundan, satışa konu malların bedelinin paylaşımında dikkate alınmaması gerekir..." 19 HD, 13.11.1997, 7507/9488 (Kuru, El Kitabı, s. 418-419, dn. 28).

⁵⁹ "...takip kesinleşmeden haciz konulamayacağı cihetle uygulanan hacizlerin kaldırılacağı sonucunu doğuracağından borçlunun şikayette hukuki yararının bulunması nedeniyle..." HGK, 11.4.2007, 12-179, 2007/198 ; "...İlamsız takipte, takip prosedürü itibarıyla takip kesinleşmeden haciz işlemine geçilemeyeceğine göre, mahkemece açıklanan nedenlerle şikayetin kabulü ile yapılan işlemlerine iptaline karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile aksi yönde reddine dair hüküm tesisi isabetsizdir..." 12. HD, 21.3.2012, 2011/24281, 2012/9046 (<http://www.kazanci.com/> 20.9.2016).

manevî tazminat iddiaları gündeme gelecektir⁶⁰. Alacaklının sahip olmadığı bir yetkiyle gerçekleştirdiği haciz ve aşkın haciz işlemi yok hükmündedir. Bu tür işlemlere karşı da şikâyet, maddî tazminat veya manevî tazminat yoluna başvurulamaz. Zira icra görevlisi tarafından yapılan bir işlem söz konusu değildir.

Haczin konusunu, borçluya ait mal ve haklar oluşturmaktadır. Haczin amacı, alacaklının borçlunun malvarlığı ile tatminidir. Aşkın haczin üçüncü kişilere ait malvarlığına yönelik olması halinde aşkın haciz değil istihkak iddiası gündeme gelecektir⁶¹. Yine tamamen veya kısmen haczi caiz olmayan malların (İİK m. 82 ve 83) haczedilmesi halinde de aşkın hacizden bahsedilemez⁶². Haczi caiz olmayan malların haczi halinde, aslında haczedilmemesi gereken bir mal üzerinde haciz söz konusudur. Aşkın hacizde ise, haczedilen malın haczi caizdir; ancak haciz, alacak miktarını aşmaktadır. Kısmen haczi caiz olan mal ve haklarda, kanunun izin verdiği miktarın üzerinde yapılan haciz işlemi geçersizdir. Aşkın haciz ile kısmen haczi caiz olan mal ve haklarda korunan menfaat ortaktır; her iki düzenleme de öncelikle borçlunun menfaatlerini korumaktadır. Ancak kısmen haczi caiz olan mal ve haklara ilişkin kuralın ihlalinde, aşkın hacizden farklı olarak, alacak miktarının aşılması değil, kanun koyucunun haciz için belirlediği sınır aşılmaktadır. Aşkın hacizde 10.000 Türk Liralık alacak için 15.000 Türk Liralık haciz işlemi yapılırken; kısmen haczi caiz olan mal ve haklarda örneğin işçi ücretinin ¼'inden fazlası haczedilmektedir.

Aşkın haczin bahsedebilmek için miktar bakımından da bir sınırlama bulunmaktadır. Bu sınırlama İcra ve İflas Kanunu'nda genel ve soyut olarak asıl alacak, faiz ve masraflar şeklinde belirlenmiştir⁶³. Bu miktarı, özel ve somut olarak görünümü her alacak⁶⁴ bakımından belirlenmektedir. Alacak,

⁶⁰ Bkz. Aşa. IV. Aşkın Hacze Karşı Koyma İmkânları.

⁶¹ Bkz. Aşa. IV. Aşkın Hacze Karşı Koyma İmkânları.

⁶² Haczi caiz olmayan mal ve haklara ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Aydın**, s. 5 vd.

⁶³ Konkordatonun tasdiki talebinin reddi (İİK m. 301/II), konkordato mühletinin kaldırılması (İİK m. 290/IV) ve konkordatonun tamamen feshi (İİK m. 308/II) halinde ihtiyatî haciz talep edilebilir. Burada ihtiyatî haczin konusunu borçlunun tüm malvarlığı oluşturmaktadır (**Özkes**, İhtiyatî Haciz, s. 164-166). Bu nedenle konkordatonun tasdiki talebinin reddi (İİK m. 301/II), konkordato mühletinin kaldırılması (İİK m. 290/IV) ve konkordatonun tamamen feshi (İİK m. 308/II) nedeniyle ihtiyatî hacizde aşkın haciz iddiası söz konusu olamayacaktır.

⁶⁴ Bir alacaklı, birden fazla borçluya karşı takip başlatmışsa her bir borçlu kendi borcu ile sorumludur. Alacak, faiz ve masrafları aşan haciz, aşkın haciz niteliğindedir. Mütessesil borçta, her bir borçta, her bir borçlu borcun tamamından sorumludur. Alacaklı, alacağını borçluların tamamından talep edebileceği gibi, bir kısmından veya sadece birinden de talep edebilir. Bu

faiz ve masrafları aşmayan bir haciz işlemi, hukuken geçerlidir ve aşkın haciz söz konusu değildir. Borçlunun 10.000 Türk Liralık borcu için, 100.000 Türk Liralık malvarlığına haciz konulması halinde aşkın haciz söz konusudur; ancak 100.000 Türk Liralık malı dışında başka bir malvarlığının bulunmaması halinde aşkın hacizden söz edilmez⁶⁵. İcra müdürü, hacizle alacaklının menfaatini korurken, satıştan artan paranın iadesi ile de borçlunun menfaatini korumaktadır. Burada takdir yetkisine sahip olan idare, ölçülülük ilkesi gereğince amaç ile araç arasındaki ilişkiyi sağlamaktadır. Böyle bir durumda aşkın haciz nedeniyle manevî tazminata karar verilemeyecektir⁶⁶.

Aşkın haczin varlığından bahsedilmek için; yetki, süre, kişi, konu, miktar ve ölçülülük şartlarının yerine getirilmiş olması gerekir. Aslında bu unsurlar, geçerli bir haczin varlığı için aranan unsurlardır. Bu unsurlardan birinin yokluğu halinde haciz işlemi, şikâyete tâbidir veya yoklukla batıldır. Unsurları bakımından eksik olan haciz işlemi ve aşkın haczin varlığı halinde, haczin geçersizliği iddiası önceliklidir. Haciz işlemi geçersiz ise, aşkın haczin varlığından bahsedilmez; haciz işleminin unsurlar bakımından geçerli olması halinde ise, aşkın haczin olup olmadığı değerlendirilir.

IV. AŞKIN HACZE KARŞI ŞİKÂYET

A. Şikâyet Sebebi

Aşkın haczin söz konusu olduğu durumlarda haciz işlemi geçerlidir, ilgili haciz yoklukla batıl değildir. Aşkın haczin varlığı halinde, bu hacze karşı ilgililerin şikâyet hakkı (İİK m. 16) bulunmaktadır⁶⁷. Yargıtay da, çeşitli kararlarında aşkın haczin, şikâyet konusu olduğunu belirtmektedir⁶⁸.

Bilindiği üzere şikâyet nedenleri işlemin kanuna aykırı olması, işlemin hadiseye uygun olmaması, hakkın yerine getirilmemesi ve hakkın sebepsiz

---

nedenle, tek bir alacaklıya karşı takip başlatılması halinde, birden fazla borçlunun bulunması iddiasına dayanarak borca itiraz edilemeyeceği gibi aşkın haciz iddiasında da bulunulamaz.

⁶⁵ **Gottwald/Mock**, s. 1.

⁶⁶ Bkz. Aşa. B. İcra Memurunun Hukukî Sorumluluğu.

⁶⁷ Alman hukukunda da aşkın hacze karşı, 766. madde gereğince karşı koyma imkânı bulunmaktadır (**Musielak**, s. 380, Rn. 638; **Paulus**, s. 260, Rn. 556).

⁶⁸ "...hacze yönelik aşkın haciz iddiası ile yaptıkları şikâyet başvurusu..." 8. HD, 8.1.2014, E. 2013/15150, K. 2014/1243; "...aşkın haciz şikâyetinde bulunarak bu taşınmazlardaki haczin kaldırılmasını talep etmiş, 28.12.2012 tarihli dilekçesi ile de sulh teklifini mahkemeye sunmuştur..." 12. HD, 27.12.2012, 22695/40521; "...ihtiyati haciz kararında belirlenen borç miktarını aşar şekilde haciz yapılması halinde borçlu bu hususu şikâyet konusu yapabilir. Nitekim borçlu şikâyet dilekçesinde aşkın haciz yapıldığını da ileri sürmüştür..." 12. HD, 7.7.2011, E. 2010/32724, K. 2011/15605 (<http://www.kazanci.com/> 30.3.2016).

sürüncemede bırakılması olarak dört başlık altında değerlendirilmektedir⁶⁹. Aşkın hacizde şikâyet nedeni, işlemin kanuna aykırılığıdır, zira İcra ve İflâs Kanunu'nun 85. maddesinde alacaklının alacağına yetecek kadar malın haczedilmesi gerektiği açıkça düzenlenmektedir. Alacak miktarını aşan haciz, İcra ve İflâs Kanunu'nun 85. maddesine açıkça aykırılık teşkil etmektedir. Aşkın haciz işleminde takdir hakkının yanlış kullanımı, hakkın yerine getirilmemesi ve hakkın sebepsiz sürüncemede bırakılması söz konusu değildir. Bilindiği üzere icra mahkemesi, ileri sürülen şikâyet sebepleri ile bağlı değildir; şikâyet konusu yapılan işlemin tamamını değerlendirerek karar verme yetkisine sahiptir⁷⁰. Bu nedenle şikâyette bulunan takip borçlusu, başka bir nedene dayansa bile, icra mahkemesi aşkın haciz işlemini değerlendirerek bir inceleme yapacaktır.

Aşkın hacze ilişkin şikâyetle haczin geçerliliğine ilişkin şikâyet birbirine karıştırılmamalıdır. Aşkın hacze karşı şikâyetle haczin geçerliliğine ilişkin şikâyetin konusu ve sebepleri birbirinden farklıdır. Haczin geçersizliğine ilişkin şikâyette haciz tamamen iptal edilirken, aşkın hacizde aşkın olan kısmın iptal edilmesi söz konusudur. Bu durum, kısmen haczedilmeyen mal ve hakların haczedilmesine benzetilebilir. Bilindiği üzere, kısmen haczedilmeyen mal ve haklar, İcra ve İflâs Kanunu'nun 83. maddesinde düzenlenmiştir. Kısmen haczedilemeyen mal ve hakların haczinde, borçlunun malvarlığının belirli bir kısmının haczi caizdir. Kanunda öngörülen kısmın aşılması halinde, haczin aşılan kısmı iptal edilir; ancak kanunun caiz kabul ettiği kısma yönelik haciz geçerliliğini korumaktadır. Haczin tamamının yok sayılması söz konusu değildir.

B. Şikâyet Süresi

Şikâyet süresi kural olarak, yedi gündür ve bu süre, şikâyet edenin şikâyet konusu işlemi öğrendiği günden itibaren (İİK m. 19/I) işlemeye başlamaktadır (İİK m. 16/I). Kanun koyucu, bazen şikâyet süresinin başlama tarihini kendisi belirlemektedir; ihale tarihi (İİK m. 134/II), kıymet takdiri raporunun tebliğ tarihi (İİK m. 128/a) veya iflâsta sıra cetvelinin ilânı tarihi (İİK m. 235/I ve IV) gibi düzenlemeler bu duruma örnek gösterilebilir. Hakkın yerine getirilmemesi, sebepsiz yere sürüncemede bırakılması (İİK m. 16/II) veya kamu düzenine aykırı olan işlemlerde şikâyet süresizdir⁷¹.

⁶⁹ Şikâyet nedenlerine ilişkin bkz. **Arslan/Yılmaz/Taşpınar-Ayvaz**, s. 74-75; **Kuru**, El Kitabı, s. 104-106; **Pekcantez**, Şikâyet, s. 57-67.

⁷⁰ **Kuru**, El Kitabı, s. 113.

⁷¹ **Arslan/Yılmaz/Taşpınar-Ayvaz**, s. 77-79; **Kuru**, El Kitabı, s. 108-109; **Yıldırım/Deren-**

*Aslan*⁷², aşkın hacze karşı şikâyet yoluna başvurulacağını belirtmiş; ancak şikâyet süresine ilişkin bir değerlendirme yapmamıştır. Yargıtay bir kararında aşkın hacze ilişkin şikâyetin süresiz⁷³ olduğunu, bir kararında ise⁷⁴ şikâyetin süre nedeniyle reddedilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Süresiz şikâyet halleri, hakkın yerine getirilmemesi, sebepsiz yere sürüncemede bırakılması veya kamu düzenine aykırı işlemlerdir. Aşkın haciz, hakkın yerine getirilmemesi veya sebepsiz yere sürüncemede bırakılması (İİK m. 16/II) nedenlerine dayanarak süresiz şikâyete konu olamaz. Kamu düzenine aykırılık konusunda⁷⁵ açık bir düzenleme olmamakla birlikte, kamu düzenine aykırılık, “takibin tarafları ve üçüncü kişiler lehine bir kamu yararı amacı ile konulmuş emredici hükümlerin açıkça ve ağır biçimde ihlali” olarak ifade edilmektedir⁷⁶. Haczin üst sınırı, İcra ve İflâs Kanunu’nda açıkça düzenlenmiştir (İİK m. 85), aşkın haczin varlığı halinde ilgili hüküm açıkça ve ağır biçimde ihlal edilmektedir. Aşkın haciz borçlunun mülkiyet hakkını, hukuk devleti ilkesini, insan onurunu zedelemektedir. Kanımızca aşkın haciz, kamu düzenine aykırı bir işlemdir ve süresiz şikâyete tâbi olmalıdır.

C. Şikâyet Yoluna Başvuracak Kişiler

Bilindiği üzere şikâyet yoluna, icra dairesinin işleminden zarar gördüğünü iddia eden herkes başvurabilmektedir. Bu kişiler, ilgili işlem

Yıldırım, s. 34-37. Süresiz şikâyete ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Pekcanitez**, Şikâyet, s. 84-91.

⁷² **Aslan**, Tertip, s. 284.

⁷³ “...Taşınmazın aynına ilişkin bu şikâyet süresiz olarak incelenip karara bağlanmalıdır. Mahkemece şikâyetin esasının incelenmesi gerekirken, süreden ret kararı verilmesi doğru olmadığından kararın bu nedenle bozulması gerekirken, ihtilafın aşkın haciz şikâyetine ilişkin olduğu İİK’nun 363. maddesine göre temyizi kabil kararlar arasına girmeyip kesin nitelikte bulunduğu gerekçesiyle temyiz dilekçesinin reddi kararı verildiği görülmekle, borçlu vekilinin karar düzeltme isteminin kabulü gerekmektedir...” 8. HD, 5.11.2015, 8612/1967 (<http://www.kazanci.com/> 30.3.2016).

⁷⁴ “...aynı Mahkemeye yapılan taşkın haciz şikâyetinin 25.8.2011 tarihinde dava süresi içinde açılmadığından reddedildiği gerekçesiyle şikâyetin süreden reddine karar verilmiştir. Hüküm borçlu vekili tarafından temyiz edilmiştir. Somut olayda; tapu kaydında görülen 6.9.2006 tarihli hacizden sonra 17.8.2011 tarihinde taşkın haciz başvurusu yapılmış ise de; anılan haczin düşmesinden sonra 2.8.2012 tarihinde yeniden taşınmazın tapu kaydına haciz konulduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda İcra Mahkemesince 2.8.2012 tarihinde konulan hacizden sonra bu haczin öğrenilme tarihi araştırılarak bu tarih esas alınıp şikâyetin süresinde yapılıp yapılmadığının belirlenmesi gerekirken düşen hacizle ilgili öğrenme tarihi esas alınarak sonuca gidilmesi doğru değildir...” 8. HD, 6.2.2014, E. 2013/13718, K. 2014/1760 (<http://www.kazanci.com/> 30.3.2016).

⁷⁵ Kamu düzenine aykırılık nedeniyle şikâyete ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Pekcanitez**, Şikâyet, s. 85-91.

⁷⁶ **Pekcanitez**, Şikâyet, s. 88.

hakkında şikâyet yoluna başvurmakta hukukî yararı olan alacaklı, borçlu veya üçüncü kişilerdir. Şikâyete konu olan işlemi yapan icra-iflâs dairesi kendi işlemi aleyhine şikâyet yoluna başvuramaz; ancak icra dairesi, yapmış olduğu işlemin yanlış olduğunu düşünüyorsa, şikâyet süresi içinde işlemi değiştirebilir veya iptal edebilir⁷⁷. Aşkın hacze ilişkin şikâyette hukukî yararı olan kural olarak, takip borçlusudur. Aşkın hacizle borçlunun, borcundan fazla malvarlığı haczedilerek mülkiyet hakkı ihlal edilmektedir.

Yargıtay, icra takibinin tarafı olmayan üçüncü kişilerin tarafı olmadığı icra takibine yönelik iddiaları ileri sürerek icra mahkemesinden şikâyet yoluyla haczin kaldırılmasını isteyemeyeceğini; üçüncü kişinin istihkak iddiasında bulunarak istihkak davası⁷⁸ açabileceğini belirtmektedir⁷⁹. Yargıtay'ın görüşüne sonuç itibarıyla katılmakla birlikte, gerekçe bakımından farklı düşünmekteyiz. Zira şikâyet yoluna, icra dairesinin işleminden zarar gördüğünü iddia eden herkes başvurabilir; ancak üçüncü kişilerin malvarlığına müdahalenin söz konusu olduğu durumlarda istihkak iddiası ve davası gündeme gelecektir. Aşkın haciz ve istihkak davası temelde mülkiyet hakkını korumakla birlikte, aşkın hacizle istihkak davasının hukukî dayanağı birbirinden farklıdır. Üçüncü kişinin iddiasının temeli, mülkiyet veya benzeri bir hakka dayanmaktadır. Aşkın hacizde ise, haczedilen mal borçlunun mülkiyetinde olmakla birlikte, haczin alacak miktarını aşması ve bu nedenle mülkiyet hakkının ihlali söz konusudur. Aynı mal üzerinde hem aşkın haciz hem de istihkak iddiası söz konusu ise, burada terditli bir ilişki veya yarışan haklardan bahsedilemez. Aşkın haciz ve istihkak iddiası arasında aslîlik-fer'îlik ilişkisi bulunmamaktadır. Aşkın haciz ve istihkak iddiası kural olarak, borçlu tarafından ileri sürülebilmeyle birlikte, istihkak davası üçüncü kişi (İİK m. 97) veya alacaklı (İİK m. 99) tarafından açılmaktadır, borçlunun istihkak davası açma hakkı bulunmamaktadır. Aşkın haciz, üçüncü kişinin malvarlığının haczi ile oluşmuşsa, borçlunun aşkın haciz şikâyetinde, üçüncü kişinin ise, istihkak iddiasında bulunması gerekir. Zira aşkın haciz iddiası ve istihkak iddiası farklı hüküm ve sonuçlara tâbidir.

⁷⁷ Arslan/Yılmaz/Taşpınar-Ayvaz, s. 75-77; Kuru, El Kitabı, s. 106-107; Yıldırım/Deren-Yıldırım, s. 34.

⁷⁸ İstihkak davasına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Aslan, İstihkak, s. 13 vd.

⁷⁹ "...Şikâyetçi icra takibinin tarafı olmayan üçüncü kişi olup, tarafı bulunmadığı icra takibindeki iddiaları ileri sürerek icra mahkemesinden şikâyet yoluyla haczin kaldırılmasını isteyemez. Üçüncü kişi ancak menkul mallar üzerinde hakkı olduğunu iddia ederek istihkak iddiasında bulunabilir ve istihkak davası açabilir..." 12. HD, 27.11.2014, 21045/28629 (<http://www.kazanci.com/> 30.3.2016).

Yargıtay 2014 tarihli bir kararında⁸⁰, aşkın haciz iddiası ile istihkak davasının birleştirilmesinin⁸¹ isabetli olmadığını belirtmektedir. Ancak 2015 tarihli kararında ise⁸², aşkın haciz iddiasına yönelik şikâyet ile istihkak davasını birleştirilerek yargılamaya istihkak davası üzerinden devam edilmesinde bir sıkıntı görememiştir. Aşkın haciz iddiasının kabul edilerek haczin kaldırılması halinde istihkak davası⁸³, istihkak davasının kabul edilmesi halinde ise kural olarak aşkın haciz iddiası konusuz kalacaktır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK m. 166/4) gereğince, “davalardan⁸⁴ birisi hakkında verilecek hükmün diğerini etkileyecek nitelikte bulunması” unsuru⁸⁵ ve diğer şartlar dikkate alınarak, istihkak davası ve aşkın haciz iddiası birleştirilebilir.

Şikâyetçi takip borçlusunu, sadece kendi hacizli malları üzerindeki aşkın hacizlerin kaldırılmasını talep edebilir. Şikâyetçi takip borçlunun, diğer takip borçlusuna ait olan mallar üzerindeki haczin kaldırılması konusunda şikâyette bulunmaya hakkı bulunmamaktadır⁸⁶.

D. Şikâyette Yargılama Usulü

Şikâyet talebi, tutanağa geçirilmek suretiyle sözlü veya dilekçe ile yapılır (İİK m. 18/II). Şikâyet dilekçesinin içeriğine ilişkin olarak İcra ve İflâs Kanunu’nda bir düzenleme yapılmamıştır. Şikâyet dilekçesinin içeriği,

⁸⁰ “...Aşkın haciz iddiası ile açılan şikâyet başvurusu ile istihkak davasının birleştirilmesi isabetli olmayıp aynı dosya üzerinden yargılamaya devam edilmemesi gerekir. Bunların yanı sıra dosya arasındaki bilgi ve belgelerden takip borçlusunun istihkak davasının doğrudan şartlarına etki edecek mahiyette menfi tespit davası açtığı anlaşılmaktadır. Mahkemece bu dava dosyasının getirilip incelenmesi, dava konusu takip dosyasına ilişkinse ve borcun bulunmadığı kesin hükümle saptanırsa istihkak davası konusuz kalacağından, sonucunun bekletici mesele yapılması gerekir. Belirtilen tüm bu hususlar dikkate alınmadan yazılı biçimde karar verilmesi isabetli değildir...” 8. HD, 8.1.2014, E. 2013/15150, K. 2014/1243; (<http://www.kazanci.com/> 30.03.2016).

⁸¹ Davaların birleştirilmesine ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Ermenek**, 25 vd.

⁸² “...Bu dava dosyası ile aşkın haciz iddiasına yönelik şikâyet başvurusu birleştirilerek yargılamaya istihkak davası üzerinden devam edilmiştir...” 8. HD, 13.3.2015, E. 2014/2346, K. 2015/5933 (<http://www.kazanci.com/> 30.03.2016).

⁸³ **Aslan**, İstihkak, s. 478-482.

⁸⁴ Şikâyet, hukukî nitelik olarak dava değildir ve şikâyet yargılaması sonunda verilen karar, hüküm olarak nitelendirilemez (**Boran-Güneysu**, Karar, s. 111-113; **Pekcanitez**, Şikâyet, s. 20-35).

⁸⁵ **Ermenek**, s. 160 vd.

⁸⁶ “...Şikâyetçi borçlunun, diğer takip borçlusunu olan ...’ya ait taşınmazlar üzerindeki haczin kaldırılması konusunda şikâyette bulunmaya hakkı yoktur. Bu durumda, şikâyetçi borçlunun, ...’ya ait ... ve ... parsel sayılı taşınmazlar üzerindeki hacizlerin de kaldırılmasına yönelik şikâyeti hakkında mahkemece, aktif husumet yokluğu sebebiyle istemin reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçeyle hüküm tesisi doğru değildir...” 12. HD, 23.6.2015, E. 2015/12436, K. 2015/17538 (<http://www.kazanci.com/> 30.03.2016).

uygulama ve şikâyetin özellikleri dikkate alınarak belirlenecektir⁸⁷. Şikâyet yoluna başvuran borçlu, talep sonucunu açık ve net bir biçimde belirtmelidir. Yargıtay “...genel haciz yoluyla başlatılan ilamsız takipte, borçlunun, emekli ikramiyesine konulan haczin taşkın haciz olduğundan bahisle kaldırılması istemi ile icra mahkemesine başvurduğu, mahkemece istemin haczedilmezlik şikâyeti olarak nitelendirilerek reddine karar verildiği anlaşılmaktadır. 6100 Sayılı HMK'nun “Taleple Bağlılık İlkesi” başlıklı 26. maddesinin birinci fıkrasında; “Hâkim, tarafların talep sonuçlarıyla bağlıdır; ondan fazlasına veya başka bir şeye karar veremez. Duruma göre, talep sonucundan daha azına karar verebilir” hükmüne yer verildiği, aynı Kanununun 297/c maddesinde ise; kararın; “Tarafların iddia ve savunmalarının özetini, anlaşmışları ve anlaşamadıkları hususları, çekişmeli vakıalar hakkında toplanan delilleri, delillerin tartışılması ve değerlendirilmesini, sabit görülen vakıalarla bunlardan çıkarılan sonuç ve hukuki sebepleri” içermesi gerektiği belirtilmiştir. O halde borçlunun talebi taşkın hacze yönelik şikâyet olmakla mahkemece; bu yönde işin esasının incelenmesi suretiyle oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekir iken hukuki tavsifte hataya düşülerek yazılı şekilde sonuca gidilmesi isabetsizdir...” şeklinde durumu değerlendirmiştir⁸⁸. Talep sonucu ve dayanılan hukukî sebepler dava dilekçesinin unsurlarındandır (HMK m. 119); ancak hukukî sebep dava dilekçesinin zorunlu unsurlarından biri değildir. Hâkim, tarafların dayandıkları hukukî sebebi kendiliğinden bulmalı ve uygulamalıdır (HMK m. 33). Bu nedenle mahkeme, talep sonucuna bağlı kalarak hukukî nitelendirmeyi yapabilecektir.

Şikâyet talebi harca bağlıdır, şikâyet eden başvurma harcı ile maktu karar ve ilâm harcını ödemek zorundadır. İcra mahkemesinde görülen işler ivedi işler kapsamında değerlendirildiğinden (İİK m. 18/I), şikâyet talepleri adlî tatilde de incelenmektedir. İcra mahkemesi, şikâyet talebini basit yargılama usulüne göre (HMK m. 316-322) değerlendirmektedir. Kanunun açıkça duruşma yapılmasını öngördüğü (İİK m. 134/II) durumlar dışında icra mahkemesinin duruşma yapıp yapmama konusunda takdir hakkı bulunmaktadır (İİK m. 18/III). İcra mahkemesi, duruşma yapılmasını⁸⁹ öngördüğü hallerde, ilgilileri en kısa sürede duruşmaya çağırmakta ve taraflar gelmese bile şikâyet talebini karara bağlamaktadır (İİK m. 18/III)⁹⁰.

⁸⁷ Şikâyet dilekçesinin içeriğine ilişkin bkz. **Pekcanitez**, Şikâyet, s. 126-128.

⁸⁸ 12. HD, 12.1.2016, E. 2015/23108, K. 2016/513(<http://www.kazanci.com/20.06.2016>).

⁸⁹ Şikâyetle duruşma yapılacak ve yapılamayacak durumlara ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Pekcanitez**, Şikâyet, s. 140-146.

⁹⁰ **Kuru**, El Kitabı, s. 111-112; **Pekcanitez**, Şikâyet, s. 125 ve 140-143.

Bilindiği üzere, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 190. maddesine göre ispat yükü, kanunda özel bir düzenleme bulunmadıkça, iddia edilen vakıya bağlanan hukukî sonuçtan kendi lehine hak çıkararak tarafa aittir. Aşkın hacze yönelik şikâyet, şikâyet eden borçlu, ispat yükü altındadır; zira şikâyet eden, kendi lehine hukukî bir durumun varlığını iddia etmektedir. Şikâyet eden kural olarak şikâyet nedenini ve bunun temelindeki vakıaları ispat etmelidir. Şikâyet yargılamasında icra mahkemesinin delil sınırlaması bulunmamaktadır; mahkeme tanık dinleyebilir, bilirkişiye başvurabilir veya keşif yapabilir; ancak niteliğine uygun olmayacağı için yemine başvurulamaz⁹¹. Aşkın hacizde en önemli ispat aracı, haciz tutanağıdır; İcra ve İflâs Kanunu'nun 102. maddesinde, haciz tutanağının unsurları düzenlenmektedir⁹². Buna göre; tutanakta alacaklı ve borçlunun isim ve şöhretleri, alacağın miktarı, haczin hangi gün ve saatte yapıldığı, haczedilen mallar ve takdir edilen kıymetleri ve varsa üçüncü şahısların iddiaları yer almaktadır⁹³. İcra mahkemesi, alacak ve haciz miktarını bu tutanak ve ödeme emrini dikkate alarak bir değerlendirme yapacaktır. Ödeme emrine itiraz edilmesi halinde icra mahkemesi veya genel mahkemenin kararı, şikâyet yargılamasında kullanılacak delillerdendir.

Yargıtay aşkın hacze ilişkin şikâyet yargılamasında sulh⁹⁴ (HMK m.) yapılmasını “...şikâyet tarihinde yürürlükte bulunan 6100 Sayılı HMK'nın 313/1. maddesinde sulh, görülmekte olan bir davada, tarafların aralarındaki uyuşmazlığı kısmen veya tamamen sona erdirmek amacıyla, mahkeme huzurunda yapmış oldukları bir sözleşme şeklinde tanımlanmıştır. Somut olayda mahkeme huzurunda şikâyet konu taşınmazlardan 15 nolu bağımsız bölüm hakkında alacaklının muvafakati olduğundan haczin kaldırılmasına

⁹¹ **Kuru**, El Kitabı, s. 113; **Pekcanitez**, Şikâyet, s. 146-149.

⁹² Haciz tutanağında gerçeğe aykırı işlemler yapmanın suç olarak kabul edildiğine ilişkin bkz. “...Suç tarihinde Vize İcra Müdürü olan sanığın haciz tutanağı düzenlendiği sırada, haczin yapıldığı yerde bulunmayan alacaklıyı var gösterip, tutanağa “alacaklı bu arada söz aldı, o halde şimdilik ikinci bir talebime kadar menkul malların haczinden vazgeçiyorum dedi” şeklinde yazmak suretiyle gerçekleştirdiği eyleminin TCK'nun 340. maddesi aracılığıyla aynı yasanın 339/1. maddesine uyan suçu oluşturduğu gözetilmeden, yerinde olmayan gerekçe ile yazılı şekilde karar verilmesi...” 6. CD, 7.3.2002, 127/2616 (<http://www.kazanci.com/20.06.2016>).

⁹³ “...İİK'nun 102. maddesine göre haciz tutanağına alacaklı ve borçlunun ad ve soyadları, alacağın miktarı, haczin yapıldığı gün ve saat, haczedilen malların cins ve miktarı ile kıymetleri ve varsa üçüncü kişilerin iddiaları yazılarak haczi yapan memur tarafından imza edilir. Ayrıca hazır bulunan alacaklı, varsa vekili, borçlu, yediemin ve bilirkişiler de tutanağı imza ederler. Borçlunun haczedilen malları alacağı karşılamaya yeterli olmazsa veya haczi kabul mal bulunmazsa bunlar da tutanağı yazılır (İİK. m. 102 /son)...” HGK, 22.6.2011, 13-303/437 (<http://www.kazanci.com/20.06.2016>).

⁹⁴ Şikâyet talebinden vazgeçme ve kabule ilişkin bkz. **Pekcanitez**, Şikâyet, s. 131-133.

karar verilmiş ise de; 14 nolu bağımsız bölüm hakkında şikâyetçinin davadan vazgeçmesi söz konusu olmadığı gibi, mahkeme huzurunda yapılan ve mahkemece hükme esas alınan anlaşmanın da duruşma tutanağında tarafların imzalarının bulunmaması nedeni ile geçerli bir sulh sözleşmesi olarak kabulü mümkün değildir...” ifadesiyle kabul etmektedir⁹⁵. Kanımızca da şekil ve esas bakımından şartları taşıyan bir sulh anlaşması, aşkın hacze ilişkin şikâyet yargılamasında dikkate alınabilir.

Şikâyet yoluna başvurmak, takibi kendiliğinden durdurmayacaktır (İİK m. 22). İcra mahkemesi talep üzerine veya kendiliğinden, şikâyetin sonuçlanmasına kadar icranın durdurulmasına karar verebilecektir. Burada şikâyete konu edilmeyen işlemlerin veya tüm takibin durdurulması söz konusu değildir; icra mahkemesinin durma kararı, şikâyete konu işleme yöneliktir⁹⁶. Burada aşkın hacze konu olan malların satışının durması söz konudur.

E. Karar

İcra mahkemesi, şikâyetin şartlarında eksiklik olması halinde, talebi usûlden reddeder. Şikâyet süresinin dolması veya şikâyet hakkı bulunmayan bir kişinin şikâyet yoluna başvurması usulden red haline örnek gösterilmektedir. Mahkeme, şikâyete ilişkin şartlar bulunmasına rağmen, şikâyet sebeplerinin bulunmadığını tespit ederse, şikâyet talebini esastan reddedecektir. Şikâyetin esastan reddi ile şikâyet konusu işlemde şikâyete konu sebeplerin olmadığı tespit edilmektedir. Şikâyet sebeplerinin haklı görülmesi halinde ise, mahkeme şikâyetin kabulüne karar verecektir. Şikâyetin kabulüne yönelik kararlar, sadece taraflar için değil, tüm ilgililer bakımından bağlayıcıdır. İcra dairesi, icra mahkemesi kararını yerine getirmek zorundadır, karara direnme hakkı bulunmamaktadır (Nizamname m. 25/II). Şikâyetin kabulü veya reddine ilişkin karar, sadece takip hukuku bakımından kesin hüküm teşkil etmektedir, ilgili kararlar maddî anlamda kesin hüküm⁹⁷ etkisine sahip değildir (HMK m. 303) .

⁹⁵ 12. HD, 27.12.2012, 22695/40521 (<http://www.kazanci.com/> 20.06.2016).

⁹⁶ Arslan/Yılmaz/Taşpınar-Ayvaz, s. 81-82; Kuru, El Kitabı, s. 113; Pekcanitez, Şikâyet, s. 133-136.

⁹⁷ “...İcra mahkemesince verilen kararlar, kural olarak maddî anlamda kesin hüküm teşkil etmemekle birlikte, aynı takip dosyası nedeniyle, aynı taraflar arasında ve aynı konuda daha önce verilen icra mahkemesi kararları, kesinleşmek koşuluyla sonraki şikâyet yönünden kesin hüküm teşkil ederler. Mahkemece hükme esas alınan ... İcra Hukuk Mahkemesi’ nin 2014/ 681 E. 2014/ 931 K. sayılı kararında şikâyet konusunun dosyaya sunulmuş olan teminat mektupları nedeni ile hacizlerin kaldırılmasına dair olduğu, mahkemece ilk sunulan teminat mektubunun kesin ve süresiz olmaması, daha sonra sunulan teminat mektuplarının ise takibin durdurulması nedeni ile menfi tespit davasının borçlu aleyhine sonuçlanması halinde borç miktarının ne kadar olacağıın tespitinin mümkün olmadığı gerekçesiyle şikâyetin reddine

Şikâyetin kabulü halinde ise mahkeme, işlemin bozulması, düzeltilmesi ya da yerine getirilmeyen veya sürüncemede bırakılan işlemin yerine getirilmesine karar vermektedir. İcra mahkemesi, şikâyete konu işlemin kanuna veya olaya aykırılığını tespit ederse, söz konusu işlemi iptal edecektir. İptal kararı geçmişe etkilidir ve ilgili işlem yapıldığı andan itibaren geçersiz hale gelmektedir. İptal kararı, sadece şikâyete konu işleme yöneliktir ve kural olarak, tüm takibin iptali söz konusu değildir. İcra mahkemesinin iptal kararı, sadece işlemin iptali ile sınırlıdır. İptal edilen işlemin etkilerinin ortadan kaldırılması veya yeni bir işlem yapılması, icra mahkemesinin görev alanına girmemektedir. Gerekli işlemlerin yapılması şikâyete konu işlemi yapan icra organına aittir. Şikâyet konusu işlem, hatalı olması rağmen bozulması gerekli değilse, mahkeme ilgili işlemi kendisi düzeltir. İşlemin düzeltilmesine ilişkin kararlar, geçmişe etkili değildir. Bu karar ile işlem icra dairesine gönderilmez, icra mahkemesi icra dairesi gibi davranarak şikâyet konusu işlemi düzeltir. İşlemin düzeltilmesi kararı, işlemi yapan icra organının yeniden işlem yapmasını gerektirmeyen hallerde söz konusudur. İcra mahkemesi, dosya üzerinden ilgili işlemi düzeltebiliyorsa bu kararı verebilir, zira icra mahkemesinin icra dairesine ait bir yetki kullanma hakkı bulunmamaktadır. Hakkın yerine getirilmemesi veya sebepsiz sürüncemede bırakılması halinde ise, icra mahkemesi işlemin yapılmasını emretmektedir. Mahkeme, bu karar türünde sadece işlemin yapılmasını emreder, bizzat o işlemi yapamaz.

İcra mahkemesi, aşkın haczin varlığını tespit ederse, alacak miktarını aşan haciz işlemi iptal edecektir. İptal kararı geçmişe etkilidir ve ilgili işlem yapıldığı andan itibaren geçersiz hale gelmektedir⁹⁸. İptal kararı, sadece

---

karar verildiği, iş bu şikâyet dosyasında ise borçlunun mahkemece belirlenecek dosya kapak hesabından fazlasını karşılayacak kesin ve süresiz teminat mektubu karşılığında tüm hacizlerin kaldırılması, bu talep kabul edilmediği takdirde kapak hesabı kadar kesin ve süresiz teminat mektubu ile herhangi bir gayrimenkul üzerindeki haciz bırakılarak diğer hacizlerin kaldırılması talebinde bulunduğu, dolayısıyla şikâyet konularının birebir aynı olmaması sebebiyle de önceki şikâyet hakkında verilen kararın bu şikâyet yönünden kesin hüküm teşkil etmeyeceği anlaşılmıştır...” 12. HD, 1.3.2016, E. 2015/28885, K. 2016/5707(<http://www.kazanci.com/> 20.06.2016).

⁹⁸ “...somut olayda borçlunun aşkın haciz şikâyetiyle icra mahkemesine başvurduğu, Tuzla İcra Hukuk Mahkemesi'nin 2012/126 Esas sayılı dosyasında şikâyetin kısmen kabulüyle hacizlerin kaldırılmasına karar verildiği, kararın niteliği gereği kesin olduğu anlaşılmaktadır...” 12. HD, 14.3.2013, E. 2012/33914, K. 2013/9615; “...İcra müdürlüğünce borçlular vekilinin aşkın hacizlerin kaldırılması yönündeki talebinin kabulü gerekirken reddedilmesi yasaya aykırı olduğundan davanın kabulü ile, İzmir 4. İcra Müdürlüğünün 2012/5199 esas sayılı takip dosyasında icra müdürlüğünün 18/05/2012 tarihli kararının kaldırılmasına karar verilmiştir...” 12. HD, 14.1.2013, E. 2012/30457, K. 2013/182 (<http://www.kazanci.com/> 30.3.2016).

şikâyete konu işleme yöneliktir ve kural olarak, tüm takibin iptali söz konusu değildir. İcra mahkemesinin iptal kararı, sadece işlemin iptali ile sınırlıdır. İptal edilen işlemin etkilerinin ortadan kaldırılması veya yeni bir işlem yapılması, icra mahkemesinin görev alanına girmemektedir. Gerekli işlemlerin yapılması şikâyete konu işlemi yapan icra organına aittir⁹⁹. Örneğin trafik siciline kayıtlı bir araç veya taşınmaz üzerindeki aşkın haczin iptali icra mahkemesince yapılacak; ancak trafik siciline şerh verilmesi veya tapu sicil müdürlüğüne bildirim icra dairesinde yerine getirilecektir.

Sadece temyiz kanun yolunun bulunduğu sistemde, icra mahkemesi kararlarından hangilerinin temyiz olunabileceği özel hükümlerle ve genel olarak da İcra ve İflâs Kanunu'nun 363. maddesinde düzenlenmiştir. Aşkın hacze ilişkin kararlar, söz konusu kararlar içinde gösterilmemektedir. Bu nedenle, aşkın hacze ilişkin kararlar kesin niteliktedir ve bu kararlara karşı kanun yolu imkânı bulunmamaktadır¹⁰⁰. İstinaf kanun yolu bakımından icra mahkemesinin tüm kararlarına karşı kural olarak, kanun yolu açıktır. 5311 sayılı Kanunla değişiklik 363. maddenin ilk fıkrasında istinaf yoluna gidilemeyecek kararlar sayılmıştır. İcra mahkemesince 85 inci maddenin uygulanma biçimine ilişkin kararlara karşı istinaf kanun yolu kapalıdır. Yeni kanun yolu sisteminde de aşkın hacze ilişkin kararlar kesin niteliktedir ve bu kararlara karşı istinaf kanun yoluna gidilemez.

V. AŞKIN HACİZ DURUMUNDA İCRA MEMURUNUN HUKUKÎ SORUMLULUĞU

A. Maddî Tazminat Davası

İcra ve İflâs Kanunu'nun 5. maddesi gereğince, icra memurlarının görevleri sırasında ve görevleri nedeniyle verdikleri zararlardan devletin birinci

⁹⁹ **Kuru**, El Kitabı, s. 115; **Pekcantez**, Şikâyet, s. 158-159.

¹⁰⁰ "...Borçlu vekilinin İİK.nun 85. maddesine göre aşkın haciz yapıldığı yönündeki temyiz itirazları yönünden; İcra mahkemesi kararlarından hangilerinin temyiz olunabileceği özel hükümlerle ve genel olarak da İİK.nun 363. maddesinde birer birer açıklanıp gösterilmiştir. Bunların dışında kalan mahkeme kararları kesindir. Yargıtayca incelenmesi istenen karar bu maddelerle tesbit edilen kararlar arasına girmeyip kesin nitelikte bulunduğundan temyiz dilekçesinin (REDDİNE)..." 12. HD, 4.4.2005, 4322/7171; "... İlk karar taşkın haciz şikâyetine dair olup; İcra Mahkemesi kararlarından hangilerinin temyiz olunabileceği özel hükümlerle ve genel olarak da İİK'nun 363. maddesinde birer birer açıklanıp gösterilmiştir. Bunların dışında kalan mahkeme kararları kesindir. Yargıtay'ca incelenmesi istenen karar bu maddelerle tespit edilen kararlar arasına girmeyip kesin nitelikte bulunduğundan temyiz dilekçesinin REDDİNE, taraflarca HUMK'nun 388/4. (HMK m.297/ç) ve İİK'nun 366/3.maddeleri gereğince Yargıtay Daire ilamının tebliğinden itibaren ilama karşı 10 gün içinde karar düzeltme isteğinde bulunulabileceğine 07.05.2015 tarihinde oybirliğiyle karar verildi..." 8. HD, 7.5.2015, 8795/10454 (<http://www.kazanci.com/> 30.3.2016).

derecede sorumluluğu¹⁰¹ bulunmaktadır. İlgili madde gereğince sorumluluk için; hukuka aykırılık, kusur, zarar ve uygun illiyet bağı aranmaktadır¹⁰².

Kusur, kast, ağır ihmal veya hafif ihmal şeklinde olabilir. *Öğretide*, icra memurunun kanunun açık hükmüne aykırı olarak yaptıkları işlemlerde kusurlu olduğunu kabul etmektedir¹⁰³. *Kuru ve Postacıoğlu/Altay*¹⁰⁴, normal niteliklere sahip bir icra memurundan beklenmeyecek şekilde işlem ve eylemin varlığı halinde kusurun söz konusu olduğunu ifade etmektedir. Açık bir kanun hükmüne aykırı hareket halinde, icra görevlisi kusurlu sayılmalıdır. *Kuru*, kanun hükmünün yorumlanmasına yönelik bir hatanın varlığı halinde kurtuluş kanıtı getirmektedir. Buna göre, normal niteliklere sahip bir icra müdüründen beklenecek dikkatin gösterilmesi halinde bu hata meydana gelecek idiyse, işlem kusurlu kabul edilmeyecektir¹⁰⁵. Yargıtay ise, “...*Davacının icra memurunun takdirini doğru kullanmaması sonucu zarar gördüğü dosya kapsamı ile sabittir. Takdir yetkisini kullanırken özensiz davrandığı İcra Tetkik Mercii kararıyla da belirlenmiştir. İcra memurunun bu davranışından dolayı davalı bakanlık kusursuz sorumludur. (İİK. m.5) Şu durumda mahkemece yapılacak iş tazminat kapsamının belirlenerek hüküm altına alınmasından ibarettir. Bu yön gözetilmeksizin davanın reddedilmiş olması bozmayı gerektirmiştir...*” kararı ile icra memurunun takdir yetkisini özensiz kullanması halinde devletin kusursuz sorumlu olduğunu belirtmektedir¹⁰⁶.

Aşkın haciz nedeniyle açılacak maddî tazminat davasının davacısı, takip borçlusunu; davalısı ise, idare yani Adalet Bakanlığı’dır (İİK m. 5). İcra memurunun sorumluluğu nedeniyle açılacak maddî tazminat davalarında görevli mahkeme, hukuk mahkemeleridir¹⁰⁷. Hukuk Muhakemeleri

---

¹⁰¹ Alman hukukunda da aşkın haciz nedeniyle borçlunun uğradığı zararlardan devlet sorumludur. Bu sorumluluğun hukukî dayanağının, Borçlar Kanunu’nun 823. maddesinin 2. fıkrası olduğu ifade edilmektedir (Gottwald/Mock, s. 1.).

¹⁰² Arslan/Yılmaz/Taşpınar-Ayvaz, s. 59-60; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, s. 89-90; Postacıoğlu/Altay, s. 46, Kn. 45.

¹⁰³ Arslan/Yılmaz/Taşpınar-Ayvaz, s. 59-60; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, s. 90.

¹⁰⁴ Postacıoğlu/Altay, s. 44-45, Kn. 42.

¹⁰⁵ Kuru, Ders Kitabı, s. 52.

¹⁰⁶ 4. HD, 30.6.2003, E. 2002/3868, K. 2003/8582. Benzer bir karar için bkz. 4. HD, 30.6.2003, 3868/8582

¹⁰⁷ Dava dilekçesindeki anlatımdan dava dayanağı olaylar nedeniyle İcra İflas Kanunu 5. maddesi ve Medeni Kanunun 1007 (eski 917) maddesine göre tazminat isteminde bulunulmuştur. Yerel mahkemece anılan maddelere dayalı tazminat davalarının Adli Yargı yerinde bakılacağı gözetilmeksizin ve gerçek kişilerle ilgili davanın birlikte görülmesi de gözetilmeksizin tefrik

Kanunu'nun 2. maddesi gereğince, maddî tazminat davasında görevli mahkeme, asliye hukuk mahkemesidir¹⁰⁸. Yetkili mahkeme ise, zarara neden olan icra memurunun aşkın haczi yaptığı yer, zararın meydana geldiği yer veya gelme ihtimalinin bulunduğu yer veya davacının yerleşim yeri, mahkemesi (HMK m. 16) veya davalı Adalet Bakanlığı'nın bulunduğu yer olan Ankara (HMK m. 6) mahkemeleridir. Tazminat davası, davacının zararı öğrendiği günden itibaren bir yıl ve herhalde zararı doğuran işlemin yapıldığı tarihten on yıl geçmesiyle zamanaşımına uğramaktadır (İİK m. 7/I). Bir yıllık süre, zararı doğuran işlem ve zararın öğrenilmesinden itibaren başlayacaktır; bu noktada sadece zararı doğuran işlem veya eylemin öğrenilmesi yeterli değildir¹⁰⁹.

Yargıtay kararına konu olan bir olayda “takip konusu borç ödenmesine rağmen alacaklının, salt zarar verme amacıyla taşkın haciz yaptığı” iddiası ile maddî ve manevî tazminat davası açılmıştır. Yargıtay “...*davalı alacaklının vekili olan ve tanık sıfatı ile dinlenen Ahmet İbrahim Aydın'ın beyanlarının, 1136 sayılı Avukatlık Yasası'nın 36/1. maddesi uyarınca hukuki değer taşımadığı; davalı alacaklının, salt zarar verme amacıyla ve taşkın haciz yaptığı yönünde bir bulgu ve delil olmadığı anlaşılmaktadır. Açıklanan nedenlerle, davanın reddi gerekir. Mahkemece, kısmen kabul kararı verilmesi yerinde görülmemiş ve bozmayı gerektirmiştir...*” diyerek aşkın hacze yönelik delil bulunmaması nedeniyle ilk derece mahkemesi kararını bozmuştur¹¹⁰.

---

kararı sonrası davalı Maliye Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı hakkındaki davanın yargı yolu bakımından reddedilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir...” 4. HD, 1.5.2003, 4732/5621 (<http://www.kazanci.com/> 20.06.2016).

¹⁰⁸ “...İcra ve İflas Kanunu'nun 5. maddesindeki düzenleme; “İcra ve İflas Dairesi görevlilerinin kusurlarından doğan tazminat davaları, ancak idare aleyhine açılabilir. Devletin, zararın meydana gelmesinde kusuru bulunan görevlilere rücu hakkı saklıdır. Bu davalara adliye mahkemelerinde bakılır” şeklindedir. Bu sebeple icra görevlilerinin haksız eylemlerine dayanan tazminat istemlerinin adli yargıda görülmesi gerekmektedir.

Eldeki davada; davalılardan PTT A.Ş.'nin yukarıdaki açıklamalar karşısında özel hukuk tüzel kişisi olduğu, icra görevlisinin kusuruna dayanan ve Adalet Bakanlığı'na karşı açılan davanın da İİK m.5 gereği adli yargıda görülmesi gerektiği hususları gözetilmeden, anılan davalılar bakımından yargı yolu sebebiyle davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir. Görev hususu kamu düzenine dair olup yargılamanın her aşamasında re'sen gözetileceğinden davacının, davalılardan Adalet Bakanlığı'nın temyizinin kendisine tebliğinden 27 gün sonra katılma yoluyla temyizi sonuca etkili görülmemiştir...” 4. HD, 16.3.2015, 341/3111 (<http://www.kazanci.com/> 20.06.2016).

¹⁰⁹ Arslan/Yılmaz/Taşpınar-Ayvaz, s. 60; Kuru, El Kitabı, s. 98-101; Kuru, Ders Kitabı, s. 52; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, s. 90.

¹¹⁰ 4. HD, 17.3.2014, E. 2013/4276, K. 2014/4436 (<http://www.kazanci.com/> 20.06.2016).

B. Manevî Tazminat Davası

İcra memuru, kanunun uygulayıcısıdır, görevini yerine getirirken insan onuruna saygı göstermek, insan haklarını korumak ve gözetmekle yükümlüdür (Yasa Uygulayıcısının Davranış Kurallarına Dair Uluslararası Sözleşme m. 2)¹¹¹. İcra memurunun işlemleri sırasında ölçülülük ilkesi ve menfaat dengesine dikkat etmesi gerekmektedir. Ölçülülük ilkesine ve menfaat dengesine dikkat edilmemesi, ağır maddî ve manevî zararların doğmasına neden olacaktır. İcra ve İflâs Kanunu'nun 5. maddesi gereğince, ölçülülük ilkesine ve menfaat dengesine aykırılık halinde, devletin maddî olduğu kadar manevî tazminat sorumluluğu¹¹² da bulunmaktadır¹¹³. Borçlu, şikâyet imkânı (İİK m. 16) ile hukuka aykırılığı ortadan kaldırmakta ve üzerinde aşkın haciz bulunan mallar üzerindeki haciz veya muhafaza tedbirleri ortadan kalkmaktadır. Şikâyet yoluyla sadece ilgili işlemin iptali, düzeltilmesi veya değiştirilmesi söz konusudur; ancak şikâyet, kişilerin uğramış oldukları zararın tazminini sağlamamaktadır¹¹⁴. Bu nedenle aşkın haciz durumunda şartların varlığı halinde borçlunun manevî tazminat imkânı da bulunmaktadır.

Aşkın haciz nedeniyle manevî tazminat davasında hukuka aykırı fiil, kusur, zarar ve uygun illiyet bağı aranmaktadır. Aşkın haciz nedeniyle manevî tazminat sorumluluğu için, icra memurunun takip prosedürüne ilişkin bir işlem veya eylemi söz konusu olmalıdır. İcra memurunun bu işlem veya eylemi menfî veya müspet bir eylem şeklinde olabilir¹¹⁵. İcra ve İflâs Kanunu'nun 5. maddesi gereğince devletin eylemlerinden sorumlu olduğu kişiler, icra ve iflâs görevlileridir¹¹⁶. Aşkın hacizde, icra memurunun fiilî veya hukukî haciz işlemi, tazminat sorumluluğuna neden olmaktadır. Haciz kural olarak icra müdürü tarafından yapılır; ancak icra müdürü haczi yardımcısı veya kâtiplerden birine de yaptırabilir (İİK m. 80/I). Aşkın hacizde sorumlu olan kişi, aşkın haciz işlemini gerçekleştiren memurdur.

Manevî tazminat sorumluluğuna gidilebilmesi için icra memurunun eylem ve işleminin kusurla gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Burada kusurun kast, ağır ihmâl veya hafif ihmâl derecesinde olması önemli değildir, icra

---

¹¹¹ Çiftçi, *Menfaat Dengesi*, s. 247-248.

¹¹² Manevî tazminat davasında görev ve yetki kurallarına ilişkin bkz. Yuk. A. Maddî Tazminat Davası.

¹¹³ Çiftçi, *Manevî Tazminat*, s. 80-82.

¹¹⁴ Çiftçi, *Manevî Tazminat*, s. 80-82.

¹¹⁵ Eren, s. 792-793.

¹¹⁶ Çiftçi, *Manevî Tazminat*, s. 118-119.

memurunun en ufak ihmaliyle bile devletin sorumlu olduğu belirtilmektedir¹¹⁷. Yargıtay 2003 yılında verdiği bir kararında¹¹⁸ “...davacının icra memurunun takdirini doğru kullanmaması sonucu zarar gördüğü dosya kapsamı ile sabittir. Takdir yetkisini kullanırken özensiz davrandığı İcra Tetkik Mercii kararıyla da belirlenmiştir. İcra memurunun bu davranışından dolayı bakanlık kusursuz sorumludur (İİK m. 5)...” ifadesiyle takdir yetkisinin özensiz kullanılması halinde de tazminat sorumluluğunun söz konusu olduğu belirtilmektedir. Aşkın haciz işleminde kast veya ihmal söz konusu olacaktır.

Devletin sorumluluğu için aşkın hacizde manevî zararın gerçekleşmesi gerekmektedir. Manevî zarar, sağlık ve vücut bütünlüğünün veya şeref ve haysiyet ile ticari itibarın saldırıya uğraması şeklinde ortaya çıkmaktadır¹¹⁹. *Kuru*, bir gerekçe göstermemekle birlikte, İcra ve İflâs Kanunu'nun 5. maddesi gereğince verilecek zararın maddî zarar olduğunu ve manevî zararın olamayacağını ifade etmektedir¹²⁰. Yargıtay, kişinin mallarının haksız yere haczedilmesini, kişinin şeref ve haysiyetini ihlal eden, kişilik haklarına saldırı teşkil eden ve Türk Borçlar Kanunu'nun gereğince manevî tazminat (TBK m. 58) ile sorumlu tutulmayı gerektiren bir davranış olarak kabul etmektedir¹²¹. Borçlunun mallarını haksız yere haczedilmesini ifade eden aşkın hacizde, kişinin şeref ve haysiyetini ihlal eden, kişilik haklarına saldırı söz konudur; bu durum, İcra ve İflâs Kanunu ile Borçlar Kanunu gereğince manevî tazminat ile sorumlu tutulmayı gerektirmektedir. Aşkın haciz nedeniyle manevî tazminatta, hukuka uygun bir haciz işleminin de söz konusu olduğu ve haczedilen malvarlığının artmış olmasının manevî zararı doğurmayacağı iddia edilebilir. Borçlunun evinden birkaç parça eşya yerine tüm eşyaların haczedilmesi, şeref ve haysiyete zarara uğratabilecek niteliktedir. Yine ticaretle uğraşan bir kişinin fabrikası veya iş yerindeki tüm malvarlığının haczi, ticari itibarını zedelediği açıktır.

Oğuzman/Öz, kişilik haklarına saldırı nedeniyle manevî tazminatta zararın yansıma yoluyla olmaması gerektiğini belirtmektedir. Açık kanun hükmü bulunmadıkça, kişilik hakkı tecavüze uğrayan ile zarar gören aynı kişi olmalıdır. Türk Borçlar Kanunu'nun 58. maddesi ve Türk Medeni Kanunu'nun

¹¹⁷ Çiftçi, Manevî Tazminat, s. 121; Eren, s. 794-795; Oğuzman/Öz, s. 266-267.

¹¹⁸ 4. HD, 30.06.2003, 3868/8582 (Çiftçi, Manevî Tazminat, s. 122, dn. 72).

¹¹⁹ Eren, s. 793; Oğuzman/Öz, s. 264.

¹²⁰ *Kuru*, Ders Kitabı, s. 52.

¹²¹ 4. HD, 07.03.2005, 2004-8567/2210; 4. HD, 07.02.2005, 306/918; 11. HD, 16.12.2004, 3102/12458; 4. HD, 06.02.2001, 1193/1098 (Çiftçi, Manevî Tazminat, s. 125, dn. 77).

kişilik hakkına yönelik hükümlerinde (TMK m. 24-25) kişilik hakkına tecavüz nedeniyle yansıma zarar ve tazminata ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak bir fiilin birden fazla kişinin kişilik haklarını doğrudan ihlal etmesi halinde, bu kişilerin her biri manevî tazminat davası açabilir. Bu durumda yansıma yoluyla zarardan bahsedilmez, burada doğrudan bir manevî zarar söz konusudur¹²². Aşkın haciz nedeniyle manevî tazminat davasında da, takip borçlusunun eşi, çocukları, ailesi veya yakınlarının haksız haciz nedeniyle manevî zarara uğradıklarından bahsedilemez. Aşkın haciz nedeniyle manevî tazminat davası açma hakkı, takip borçlusuna aittir.

Aşkın haciz nedeniyle manevî tazminat için aranan şartlardan biri de uygun illiyet bağıdır. Manevî tazminattan bahsedilmek için, aşkın hacizle zarar arasında uygun illiyet bağı olmalıdır. Ölçülülük ilkesi ve menfaat dengesine aykırı olan aşkın haciz ile manevî zarar arasındaki uygun illiyet bağı hayat tecrübelerine göre belirlenmektedir¹²³.

Aşkın haciz nedeniyle manevî tazminat davasının şartlarından biri de hukuka aykırılıktır¹²⁴. Türk Medeni Kanunu'nun 24. maddesinin ikinci fıkrası gereğince, kişilik hakkı zedelenen kimsenin rızası, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar ya da kanunun verdiği yetkinin kullanılması sebeplerinden biriyle haklı kılınmadıkça, kişilik haklarına yapılan her saldırı hukuka aykırıdır. Aşkın haciz, İcra ve İflâs Kanunu'nun 85. maddesine açıkça aykırılık teşkil etmektedir. Ayrıca aşkın haciz, ölçülülük ilkesi ve menfaat dengesine de uygun değildir. Aşkın hacizde hukuka aykırılık unsuru açıkça görülmektedir. Aşkın haciz nedeniyle manevî tazminat davasının hukuka uygunluğunun sınırını ölçülülük ilkesi belirlemektedir¹²⁵.

Manevî tazminat, kural olarak para şeklinde belirlenmektedir. Adam öldürme ve vücut bütünlüğünün ihlalinin doğan manevî zararlarda zararın para olarak tazmini zorunludur (TBK m. 56). Kişilik değerlerinin ihlali halinde ise, manevî tazminat bakımından hâkime bir takdir hakkı tanınmaktadır. Hâkim, nakden tazmin yerine başka bir tazmin şekline veya nakden tazminle birlikte başka bir tazmin şekline de karar verebilir. Davacının, nakden tazmin yerine, başka bir tazmin şeklini talep etme yetkisi bulunmamaktadır. Burada hâkimin alternatif veya kümülatif bir takdir yetkisine sahip olduğu belirtilmektedir¹²⁶.

¹²² Oğuzman/Öz, s. 261-264.

¹²³ Çiftçi, Manevî Tazminat, s. 127; Eren, s. 794; Oğuzman/Öz, s. 266.

¹²⁴ Çiftçi, Manevî Tazminat, s. 125; Eren, s. 793-794; Oğuzman/Öz, s. 257.

¹²⁵ Çiftçi, Manevî Tazminat, s. 128-129.

¹²⁶ Eren, s. 797; Oğuzman/Öz, s. 271.

Öğretide başka bir tazmin türüne, saldırıyı kınama kararı, kararın bir gazetede ilânı, zarar verenin zarar görenden özür dilemesi veya bir hayır kurumuna bir miktar para ödenmesi örnek verilmektedir¹²⁷.

SONUÇ

Haciz, “para alacaklarının ödenmesini sağlamak için borçluya ait mal ve haklara icra dairesi tarafından hukuken el konulması” şeklinde tanımlanmaktadır. Haczin konusunu borçlunun haczedilebilir tüm mal ve hakları oluşturmaktadır; ancak bu ifade, borçlunun tüm malvarlığının haczedilebileceği anlamına gelmemelidir; haczin üst sınırını, asıl alacak, faiz ve masraflar belirlemektedir. İcra ve İflâs Kanunu’nun 85. maddesi gereğince alacaklının alacağından fazla mal ve hakkın haczi caiz değildir. Alacak miktarını aşan haciz, kavram, tanım ve şartları bakımından İcra ve İflâs Kanunu’nda düzenlenmemektedir. Aşkın haciz yasağı kesin haczin yanında tamamlama haczi (İİK m.), ilave haciz (İİK m. 100/II), geçici haciz (İİK m. 139) ve ihtiyatî haciz (İİK m. 257-268) için de geçerlidir. Aşkın haciz, konusu para alacağı olan takipler için söz konusudur ve söz konusu takip, ilâmsız takip olabileceği gibi ilâmlı takip de olabilir. Aşkın haciz “kural olarak konusu para alacağı olan takiplerde haczin, şartlar uygun olmasına rağmen, alacak, faiz ve masraflardan oluşan borç miktarından fazla olarak yapılması” olarak tanımlanabilir.

İcra hukukun amacı ile çelişen aşkın haciz, insan onuru, hukuk devleti ve mülkiyet hakkını ihlal eden bir uygulamadır. Aşkın haciz, icra hukukunun belirlilik ve kesinlik ilkelerine aykırıdır ve borçlunun icra memurunun insafına terk edilmesi sonucunu doğurmaktadır. Aşkın haczin varlığından söz edilebilmesi için öncelikle geçerli bir haciz söz konusu olmalıdır, geçerli bir haciz yoksa aşkın haciz de yoktur. Bu noktada değerlendirilecek husus, haczin geçerli olup olmadığıdır; haciz işlemi geçersiz ise, aşkın haciz iddiası da anlam ifade etmemektedir. Aşkın haczin ortaya çıkabilmesi için; yetki, süre, kişi, konu, miktar ve ölçülülük bakımından geçerli bir haczin bulunması gerekir.

Aşkın haczin söz konusu olduğu durumlarda haciz işlemi geçerlidir, ilgili haciz yoklukla batıl değildir. Aşkın haczin varlığı halinde, bu hacze karşı ilgililerin şikâyet hakkı (İİK m. 16) bulunmaktadır. Aşkın hacizde şikâyet nedeni, işlemin kanuna aykırılığıdır, zira İcra-İflâs Kanunu’nun 85. maddesinde alacaklının alacağına yetecek kadar malın haczedilmesi gerektiği

¹²⁷ Eren, s. 797.

açıkça düzenlenmektedir. Aşkın haciz, kamu düzenine aykırı bir işlemdir ve süresiz şikâyete tâbidir. Aşkın hacze ilişkin şikâyette hukukî yararı olan kural olarak, takip borçlusudur. Aşkın hacizle borçlunun, borcundan fazla malvarlığı haczedilerek mülkiyet hakkı ihlal edilmektedir. İcra mahkemesi, aşkın haczin varlığını tespit ederse, alacak miktarını aşan haciz işlemi iptal edecektir. İptal kararı geçmişe etkilidir ve ilgili işlem yapıldığı andan itibaren geçersiz hale gelmektedir.

İstinaf kanun yolu bakımından icra mahkemesinin tüm kararlarına karşı kural olarak, kanun yolu açıktır. 5311 sayılı Kanunla değişiklik 363. maddenin ilk fıkrasında istinaf yoluna gidilemeyecek kararlar sayılmıştır. İcra mahkemesince 85 inci maddenin uygulanma biçimine ilişkin kararlara karşı istinaf kanun yolu kapalıdır. Aşkın hacze ilişkin kararlar kesin niteliktedir ve bu kararlara karşı istinaf kanun yoluna gidilemez. Ancak İcra ve İflâs Kanunu'nun 85. maddesinin ihlali, hukuk devleti, mülkiyet hakkı ve insan onuruna aykırılık teşkil etmektedir. Yargının iş yükü ağır olmakla birlikte, aşkın hacze ilişkin kararlar aleyhine istinaf kanun yolunun açık olması gerektiğini düşünmekteyiz. Zira aşkın hacizle ihlal edilen hukuk devleti, mülkiyet hakkı ve insan onuru Anayasa ile teminat altına alınmış temel haklardır ve bu hakların yargı organları tarafından ihlali halinde, Anayasa'nın 148. maddesi çerçevesinde bireysel başvuru yoluna bile gidilebilir.

İcra ve İflâs Kanunu'nun 5. maddesi gereğince, icra memurlarının görevleri sırasında ve görevleri nedeniyle verdikleri zararlardan devletin birinci derecede sorumluluğu bulunmaktadır. İlgili madde gereğince sorumluluk için; hukuka aykırılık, kusur, zarar ve uygun illiyet bağı aranmaktadır. Borçlu, aşkın hacze karşı şartlarını taşıması kaydıyla, İcra ve İflâs Kanunu'nun 5. maddesi gereğince maddî ve manevî tazminat davası açabilecektir.

KAYNAKÇA

- **AKİL Cenk**, Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Mal ve Alacaklarının Haczi, Ankara 2013.
- **ARSLAN Ramazan, YILMAZ Ejder ve TAŞPINAR-AYVAZ Sema**, İcra ve İflâs Hukuku, 2. Baskı, Ankara 2016.
- **ASLAN Kudret**, Hacizde İstihkak Davası, Ankara 2005 (İstihkak).
- **ASLAN Kudret**, Hacizde Sıra (Tertip), AÜHFD, C. 54, S. 2, 2005 (Tertip).
- **AYDIN Muzaffer**, Hacedilemeyen Mal ve Haklar, Ankara 2012.
- **BORAN-GÜNEYSU Nilüfer**, İcra Takip İşlemleri, TBBD, 2012 (101) (İcra).
- **BORAN-GÜNEYSU Nilüfer**, Medenî Usûl Hukukunda Karar, Ankara 2014 (Karar).
- **ÇİFTÇİ Pınar**, İcra Hukukunda Menfaat Dengesi, Ankara 2010 (Menfaat Dengesi).
- **ÇİFTÇİ Pınar**, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin Kararları Işığında Haksız Haciz Sebebiyle Alacaklının ve Devletin Manevî Tazminat Sorumluluğu, Halûk Konuralp Anısına Armağan Cilt 2, Ankara 2009 (Manevî Tazminat).
- **DELİDUMAN Seyithan**, Tebligat Hukuku Bilgisi, 2. Baskı, Ankara 2011.
- **EREN Fikret**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 16. Baskı, Ankara 2014.
- **ERMENEK İbrahim**, Medenî Usul Hukukunda Davaların Birleştirilmesi ve Ayrılması, Ankara 2014.
- **GOTTWALD Uwe und Peter Mock**, https://www.haufe.de/recht/deutsches-anwalt-office-premium/gottwaldmock-zwangsvollstreckung-zpo-803-pfaendung_idesk_PI17574_HI1832347.html.
- **KOSTKIEWICZ Kren Jolanta**, Schuldbetreibung und Konkursgesetz mit weiteren Erlassen, 19. Auflage, Zürich 2016 (Kommentar).
- **KOSTKIEWICZ Kren Jolanta**, Schuldbetreibung und

Konkursrecht, 2. Auflage, Zürich 2014.

▪ **KURT-KONCA Nesibe**, Medenî Usûl Hukukunda Alenîyet İlkesi, Ankara 2009.

▪ **KURU Baki**, İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, İstanbul 2016 (Ders Kitabı).

▪ **KURU Baki**, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, Ankara 2013 (El Kitabı).

▪ **LÜKE Wolfgang**, Zivilprozessrecht, 9. Auflage. München 2006.

▪ **MUSIELAK Hans-Joachim**, Grundkurs ZPO, 7. Auflage, München-Frankfurt 2004.

▪ **MUŞUL Timuçin**, Tebligat Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 2010.

▪ **OĞURLU Yücel**, Karşılaştırmalı İdare Hukukunda Ölçülülük İlkesi, Ankara 2002.

▪ **OĞUZMAN M. Kemal ve Öz Turgut**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 2, 10. Baskı, İstanbul 2013.

▪ **ÖZEKES Muhammet**, İcra Hukukunda Temel Haklar ve İlkeler, Ankara 2009 (İlkeler).

▪ **ÖZEKES Muhammet**, İcra İflas Hukukunda İhtiyati Haciz, Ankara 1999 (İhtiyatî Haciz).

▪ **PAULUS Christoph G.**, Erkenntnisverfahren und Zwangsvollstreckung, 3. Auflage, Berlin Heidelberg 2004.

▪ **PEKCANITEZ Hakan, ATALAY Oğuz ve ÖZEKES Muhammet**, Medenî Usûl Hukuku, 14. Baskı, Ankara 2013.

▪ **PEKCANITEZ Hakan, ATALAY Oğuz, SUNGURTEKİN-ÖZKAN Meral ve ÖZEKES Muhammet**, İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, 2. Baskı, Ankara 2015.

▪ **PEKCANITEZ Hakan**, İcra-İflâs Hukukunda Şikâyet, Ankara 1986.

▪ **POSTACIOĞLU İlhan E. ve ALTAY Sümer**, İcra Hukuku Esasları, 5. Baskı, İstanbul 2010.

▪ **STAEHELIN Adrian/BAUER Thomas/STAEHELIN Daniel**, Kommentar zum Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs, SchKG

II, Basel/Genf/München 1998.

▪ **SUNGURTEKİN-ÖZKAN Meral**, İcra Hukukunda Oranlılık İlkesi, Prof. Dr. Turhan Tufan Yüce'ye Armağan, İzmir 2001.

▪ **TOPUZ Gökçen**, Hisse Haczi ve Satışı, Ankara 2009.

▪ **UMAR Bilge**, İcra ve İflâs Hukukunun Tarihî Gelişmesi ve Genel Teorisi, İzmir 1973.

▪ **YILDIRIM Mehmet Kâmil ve DEREN-YILDIRIM Nevhis**, İcra ve İflas Hukuku, 7. Baskı, İstanbul 2016.

▪ **YILMAZ Ejder ve Tacar Çağlar**, Tebligat Hukuku, 5. Baskı, Ankara 2007.

▪ **YILMAZ Ejder**, İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, Ankara 2016.

KISALTMALAR CETVELİ

AÜHFD: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

Aşa.: Aşağıda

Bkz.: Bakınız

dn: Dipnot

E.: Esas

HD: Hukuk Dairesi

HGK: Hukuk Genel Kurulu

HMK: Hukuk Muhakemeleri Kanunu

İİK: İcra ve İflâs Kanunu

K.: Karar

Kn.: Kenar Numarası

m.: Madde

Rn.: Randnummer

s.: Sayfa

S.: Sayı

TBBD: Türkiye Barolar Birliği Dergisi

TBK: Türk Borçlar Kanunu

TMK: Türk Medeni Kanunu

vd.: Ve devamı

Yuk.: Yukarıda

ZPO: Zivilprozessordnung

SchKG: Schuldbetreibung und Konkursrecht

İK: İcra ve İflâs Kanunu

vd.: Ve devamı